

Werktaal Nederlands

Competentieprofiel
tolken en vertalers
in Tsjechië en Slowakije

www.nvvtnem.eu

Ondersteund door

taal:
unie

COLOFON

Dit is een verslag van een veldonderzoek uitgevoerd in het kader van het Netwerk Vakvertalen en Tolken NEM door het onderzoeksteam van Marketa Štefková, Pavlína Knap-Dlouhá, Lucie Polachová en Michaela Zárecká. Het onderzoek werd ondersteund door de subsidie van de Nederlandse Taalunie.

Tekst

Marketa Štefková
Pavlína Knap-Dlouhá

Met bijdragen van

Michaela Zárecká
Lucia Polachová

Plaats

Bratislava/Olomouc, november 2023.

Inhoudsopgave

1. Ter inleiding	4
Wat vindt u in dit verslag	
2. Wie zijn wij en wat doen wij	6
NVVT-NEM een nieuw netwerk van vertalers en tolken buiten het taalgebied	
3. Uitgangspunten	10
Tolken en vertalen binnen de Neerlandistiek in Tsjechië en Slowakije	
4. Hoe zijn we te werk gegaan	13
Methodologie van het veldonderzoek	
5. Waar zijn we achter gekomen	16
Resultaten van het veldonderzoek	
6. Leer de vertalers/tolken kennen	39
Omschrijving van beroepsprofielen	
7. Conclusie	57
Wat hebben we geleerd...	
Bijlage 1	60
Vragenlijst veldonderzoek	
Bijlage 2	67
Vragenlijst interviews met vertalers	

1. Ter inleiding

Beste lezer,

In 2022 heeft de Nederlandse Taalunie een grootschalige bevraging onder diverse afdelingen Neerlandistiek Extra Muros uitgevoerd, waaruit is gebleken, dat er een grote navraag bestaat onder de afdelingen NEM en de studenten naar specifieke colleges vertalen en tolken. Er ontbreekt echter de nodige infrastructuur, (na)scholingen voor docenten en voorbeelden van best practices. Men is tot de conclusie gekomen dat de ontwikkeling van deze faciliteiten op internationaal vlak moet plaatsvinden, om de expertise van concrete docenten internationaal te kunnen delen.

Lid van de klankboordgroep en medeauteur van dit verslag, Marketa Štefková, ervaren vertaalster, tolk en docent Neerlandistiek aan de Comenius Universiteit in Bratislava, is na de bevraging met het initiatief gekomen om een internationaal Netwerk van vakvertalers en tolken op te richten. In augustus 2022 is men op de kik off-bijeenkomst tijdens het IVN-congres in Nijmegen tot de conclusie gekomen dat er een internationaal thematisch *Netwerk Vakvertalen en Tolken NEM* gecreëerd moet worden van vertalers en tolken met het Nederlands als werktal die buiten het Nederlands taalgebied actief zijn. Op die manier worden didactici, theoretici en beoefenaars van het vakvertalen en tolken met het Nederlands samengebracht om hun expertise op het gebied van het vertalen en tolken vanuit en naar het Nederlands uit te wisselen en om elkaar te ondersteunen. Het Netwerk werd op 21 september 2023 om 18.00 gelanceerd tijdens de Nederlandstalige sessie van de conferentie TIC (Translation, Interpreting and Culture) 2023 in Bratislava.

Een van de doelen van het netwerk is het omschrijven van competentieprofielen van vakvertalers en tolken met de werktal Nederlands. Op basis van deze profielen kunnen online leerlijnen ontwikkeld worden voor toekomstige vertalers en tolken wereldwijd. Deze leerlijnen worden gekoppeld aan concrete beroepsprofielen van de vakvertalers en tolken (beëdigd vertaler, sociaal tolk, conferentietolk, medisch of technisch vertaler). Voordat de competentieprofielen van vakvertalers en tolken worden vastgelegd, moeten we ons de vraag stellen, wat een dergelijke vertaler precies doet, welke teksten hij vertaalt, wie zijn opdrachtgevers zijn, met welke instrumenten hij werkt, enz. Daarom heeft de kerngroep van het Netwerk Vakvertalen en Tolken NEM, onder leiding van Marketa Štefková besloten om een onderzoeksdesign te ontwerpen voor een grootschalig internationaal onderzoek naar het competentieprofiel van de vakvertaler en tolk met de werktal Nederlands.

In aansluiting op het voornoemde werden twee landen in Centraal-Europa voor een pilot-onderzoek gekozen, namelijk Tsjechië en Slowakije. Het zijn landen met een lange traditie in het opleiden van vertalers en tolken voor het Nederlands. De twee coördinatoren van dit project Marketa Štefková en Pavlína Knap-Dlouhá zijn meer dan 20 jaar actief als professionele vertalers en tolken voor het Nederlands in hun landen en geven tegelijk vertaal- en tolkcolleges aan de studenten NEM aan hun universiteiten. Zij hebben uitgebreide contacten met collega's vertalers en tolken in hun talencombinaties, opdrachtgevers, vertaalbureaus en klanten, die de vertaal- en tolkdiensten nodig hebben.

In dit verslag willen we vooral presenteren wat het doel is van het nieuw opgerichte netwerk voor vakvertalers en tolken met de werktal Nederlands, op welke manier wij te werk zijn gegaan in het piloot-onderzoeksproject, wat waren onze uitgangspunten en welke resultaten wij in de piloot-fase behaald hebben. Omdat de diversiteit van onze respondenten zeer opvallend was, willen we ook graag benadrukken dat het netwerk als een platform zal dienen voor neerlandici (tolken en vertalers) met verschillende werkprofielen die wel het Nederlands als een gemeenschappelijke basis hebben. Om dit voldoende te kunnen illustreren, hebben we in totaal zeven vertalers/tolken uit beide onderzochte landen gekozen die we graag in dit rapport willen voorstellen en op deze manier de vaak anonieme, of onzichtbare persoonlijkheden achter de duizenden pagina's vaktalige, zakelijke, juridische, administratieve en andere teksten en de uren tolkdiensten uit te lichten. Wij tonen, dat een vertaler en/of tolk met de werktal Nederlands een heel diverse achtergrond en opleiding kan hebben en zijn tolk- en vertaaldiensten met verschillende andere activiteiten kan/moet combineren.

Het verslag eindigt met een visie voor de toekomst die samengesteld werd op grond van een daarmee samenhangend gedeelte van onze vragenlijst en onze concluderende bevinding. *Last but not least*, we willen ons richten op de aanwerving van nieuwe leden, zodat het NVVT NEM tot een groeiend platform voor geïnteresseerde experts uit kan groeien. Meer informatie over het lidmaatschap zal vanaf 2024 te vinden zijn op de recent ontstane website van het netwerk: www.nvvtmem.eu.

Auteurs

2. Wie zijn wij en wat doen wij

NVVT-NEM een nieuw netwerk van vertalers en tolken buiten het taalgebied

De voornoemde grootschalige bevraging van de Taalunie in 2022 binnen de internationale Neerlandistiek met feedback van 46 afdelingen Nederlands wereldwijd heeft laten zien, dat het aanbod en de behoeften sterk tussen de afdelingen variëren. De meeste bieden diverse tolk- en vertalsubdisciplines aan, met focus op het vertalen uit het Nederlands. Literair vertalen en vakvertalen worden het meest aangeboden, terwijl docenten vaak een dubbele rol hebben als filoloog en tolk/vertaler. Uitdagingen omvatten gebrek aan vertaaltechnologische expertise en financiële middelen. De behoeften omvatten bijscholing in vertaaldidactiek en vertaaltechnologie, waarbij docenten aangeven online cursussen of workshops te waarderen. Uit de bevraging blijkt, dat er ook behoefte is aan meer samenwerking en netwerken. Over het algemeen lijkt er vraag te zijn naar tolken en vertalers, maar er is behoefte aan verbeterde expertise en middelen in het onderwijs en de opleiding van vertalers.

In aansluiting op de bevraging formuleerde de Taalunie samen met relevante partners haar prioriteiten voor het vertaalbeleid in de komende jaren. Het document onder de titel *Vertaalslag. Wat is nodig voor een gezonde vertaal sector in en uit het Nederlands?* worden 3 prioritaire probleemgebieden benoemd, die het beleid moet aanpakken (p.37). De eerste prioriteit is het motiveren en ondersteunen van nieuwe en bestaande vertalers. Daarnaast ziet de Taalunie het belangrijk om de sector te helpen aanpassen aan de digitale transitie en de derde prioriteit is het verhogen van de kwaliteit en diversiteit binnen de vertaal sector. In lijn met deze prioriteiten heeft het de Taalunie in 2023 meerdere projecten voor de realisatie van de voornoemde doelen ondersteunt. Onder andere ook de oprichting van het internationale netwerk voor vak vertalers en tolken, studenten Neerlandistiek met belangstelling voor het vertalen en tolken en hun docenten.

Oprichting

Het Netwerk Vakvertalen en Tolken NEM (hierna "NVVT-NEM") werd opgericht in Bratislava op 21 september 2023, en verenigt vertegenwoordigers van academische en niet-academische instellingen die betrokken zijn bij de opleiding en training van vertalers en tolken. Het is opgericht om de implementatie van het NVVT-NEM kader te

vergemakkelijken. Het netwerk streeft ernaar de kwaliteit van vertalingen in Europa en daarbuiten te bevorderen en daarmee de taalkundige diversiteit te stimuleren.

NVVT-NEM is een netwerk van vakvertalers en tolken, studenten Neerlandistiek, docenten met belangstelling voor (het opleiden en trainen van) vakvertalers en tolken uit en naar het Nederlands en docenten die bezig zijn met het doceren van tolken en vertalen met werktal Nederlands. Het netwerk maakt zich sterk voor een professionalisering van het beroep van vakvertalers en tolken. Het NVVT-NEM project wordt gefinancierd door de Nederlandse Taalunie.

Doelen

De reden voor de oprichting van het Netwerk is de behoefte om didactici, theoretici en beoefenaars van het vertalen en tolken met het Nederlands als werktal samen te brengen om het professioneel vakvertalen en tolken vanuit en naar het Nederlands buiten het Nederlands taalgebied te ondersteunen. Daarvoor wil het netwerk in de komende jaren concrete stappen zetten, voor het promoten van het werk van vakvertalers en tolken Nederlands door middel van:

- de zichtbaarheid van vakvertalers en tolken met de werktal Nederlands te vergroten, door onder andere een facebook met profielen van vakvertalers en tolken op de website van het netwerk;
- de op onderzoek gebaseerde en wetenschappelijk onderbouwde analyse van de verwerving van competenties in vakvertalen en tolken;
- het verzamelen en uitwisselen van didactische praktijken op het gebied van vakvertalen en tolken;
- activiteiten voor levenslang leren en ontwikkelen van relevante competenties van vakvertalers en tolken, onder andere door het organiseren van nascholingen, thematische sessies op conferenties, zomerscholen, e.a.;
- het geven van deskundig advies over het beleid voor vertalen en tolken en de opleiding van vertalers en tolken;
- ondersteuning en uitvoering van projecten, die bijdragen aan de opleiding en training van vakvertalers en tolken;
- de status en zichtbaarheid van vertalen en tolken met de werktal Nederlands te bevorderen;
- promotie van het culturele belang en de culturele voordelen van professionele diensten van vakvertalers en tolken;
- alle andere activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen.

Kerngroep

De kerngroep, die het netwerk onder leiding van Marketa Štefková heeft opgericht, wordt gevormd door ervaren vertalers/tolken en docenten Nederlands uit 5 landen van de extramurale Neerlandistiek:

Réka Eszenyi - Eötvös Loránd Universiteit Boedapest, Hongarije

Paola Gentile - Universiteit van Trieste, Italië

Pavlína Knap-Dlouhá - Palacký Universiteit Olomouc, Tsjechië

Marketa Štefková - Comenius Universiteit Bratislava, Slowakije

Katarzyna Tryczyńska - Universiteit Wrocław, Polen (tot 22 september 2023)

Muriel Waterlot – Katholieke Johannes Paulus II Lublin Universiteit Lublin, Polen

Plannen

De kerngroep van het Netwerk-project wil op lange termijn een **informatieportaal, communicatie- en uitwisselingsplatform** en instrumenten voor **levenslang leren** creëren voor professionele vertalers en tolken, docenten tolken en vertalen Nederlands en studenten, die vergelijkbaar zijn met die voor literair vertalen. De eerste taak van dit netwerk zou kunnen zijn het profiel van tolken en vertalers in de verschillende landen in kaart te brengen. Uit dit profiel zou dan een **competentieprofiel** kunnen worden afgeleid, dat de basis zou vormen voor de ontwikkeling van een **leerlijn professioneel vertalen en een leerlijn tolken**, geïnspireerd op de leerlijn literair vertalen. Deze stappen zouden ook de basis kunnen vormen voor een later op te richten **expertisecentrum voor professioneel vertalen en tolken**, regelmatige **nascholingen** voor docenten en **zomercursussen** voor studenten.

3. Uitgangspunten

Tolken en vertalen binnen de Neerlandistiek in Tsjechië en Slowakije

De weinige extramurale opleidingen Neerlandistiek, die professionele vertalers systematisch opleiden, steunen hun curriculumontwikkeling onder andere op sterke traditie van de vertaalwetenschap, de competentieprofielen van de European Masters in Translation, voorbeelden van goede praktijken in de didactiek van literair en zakelijk vertalen van opleidingscentra in de Lage Landen, het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) en enkele recente Europese Projecten.

Momenteel zijn er in totaal drie afdelingen Neerlandistiek in Tsjechië (Brno - de Masaryk Universiteit, Olomouc - de Palacký Universiteit en Praag - de Karelsuniversiteit) en één in Slowakije (Bratislava - de Comenius Universiteit). Tolken en vertalen wordt in grote of geringe mate aan al de vier vakgroepen gegeven. Bij de meest erkende namen op gebied van literair vertalen horen in Tsjechië o. a. Veronika Ter Harmsel Havlíková en Adam Bžoch (tegenwoordig bij de Slowaakse academie van de wetenschappen SAV werkzaam) in Slowakije. Zij hebben de meeste vertalingen van Nederlandstalige literatuur gepubliceerd maar zijn beiden met name als literair vertaler actief.

In de voornoemde *Vertaalslag* heeft de Nederlandse Taalunie de vertaalsector als een belangrijke sector aangeduid die een *versterkt beleid* verdient te krijgen (p. 2). De goede kwaliteit van vertalingen in en uit het Nederlands wordt benadrukt. Het belang van bekwame vertalers die kwalitatieve vertalingen produceren wordt beschouwd als noodzakelijk voor een functionerende uitwisseling van diplomatieke, economische en culturele betrekkingen met andere landen. Hierbij wordt ook gedacht aan het leveren van volwaardige zorg op gebied van gezondheidszorg en rechtspraak aan burgers die in een democratisch land leven. Tot nu toe waren de inspanning vooral op het literair vertalen (Expertisecentrum Literair Vertalen) geconcentreerd, maar het is voortaan de bedoeling om de concentratie op meerdere vertaaldisciplines te richten die door recente technologische en maatschappelijke ontwikkelingen een bedreigd vakgebied aan het worden zijn.

De versterking van de inspanningen is veroorzaakt onder andere door de globale internationalisering en automatisering die de vraag naar culturele aanpassing van

producten verhoogt. Aan de andere kant hebben we in de laatste jaren te maken met een opvallende daling van nieuwe studenten die talenstudies kiezen en daardoor dreigt er een tekort aan vertalers en tolken te ontstaan. Er zijn allerlei factoren die deze keuze van jonge mensen beïnvloeden. We denken hierbij aan de nogal lage beloningen die met name van toepassing zijn op vertalers van literatuur en film. De veeleisendheid van het beroep staat daarmee helemaal niet in een lijn. De beschikbaarheid en laagdrempeligheid van automatische vertaalprogramma's zoals DeepL of Google Translate zorgen ook voor de vergroting van de onzekerheid bij toekomstige talenstudenten c.q. professionele vertalers. Het feit dat automatische vertaalprogramma's nog steeds gratis te raadplegen zijn, geeft ook aan opdrachtgevers de valse indruk dat menselijke vertalers niet meer onmisbaar zijn en met nog meer verbetering op taalkundig vlak ervan wellicht helemaal vervangen kunnen worden door de computer. Als we er ook nog bij betrekken dat het Nederlands als een relatief weinig verspreide taal vaak door het Engels als internationaal geldende lingua franca verdrogen dreigt te worden, is het duidelijk dat kleine afdelingen neerlandistiek in het buitenland weinig kansen hebben om zich te kunnen specialiseren op bijvoorbeeld juridisch vertalen of medisch tolken.

Tegenwoordig hebben professionele taaldeskundigen aan de ene kant wel de mogelijkheid om zich bij hun werk te laten steunen door automatische vertaling, aan de andere kant worden ze daardoor ook blootgesteld aan nieuwe technologische uitdagingen. Vanwege fluctuerende kwaliteit van automatische vertalingen (ook nog in afhankelijkheid van beschikbare talencombinaties) komen er nieuwe vertaalhandelingen bij die ook veel meer aandacht zouden moeten krijgen. Hiermee denken we aan het bewerken van automatisch geproduceerde vertalingen en managen van grotere vertaalprojecten. Om deze nieuwe ontwikkelingen en processen bij te kunnen houden, zouden er bijscholingen en terminologiedatabases beschikbaar gesteld moet worden die in deze behoeftes zouden voorzien. De Taalunie spreekt in dit verband zelfs over het onderhoud en de aanvulling van *digitale taalinfrastructuur* (p. 4).

“De taal staat er nu digitaal goed voor, maar investeringen zijn nodig om die positie in (ver)taaltechnologie te behouden. Dat moet gebeuren in overeenstemming met Europese juridische en ethische standaarden en normen. Het algemene publiek moet zich er bovendien van bewust worden dat veel programma's van de huidige marktleiders in automatisch vertalen die gebruikmaken van kunstmatige intelligentie risico's en beperkingen kennen op kwalitatief, ethisch en juridisch vlak.” (p. 4)

De Taalunie wil zich derhalve in de komende twee jaar expliciet ervoor inzetten om de internationale neerlandistiek als opleider van vertalers te versterken en het vertaalvak aantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld door organisatie van zomercursussen,

gastdocentschappen en webinars op het gebied van vertalen. Een goede kennis- en expertise-uitwisseling stelt ook het netwerken voor.

In 2023 zijn twee netwerken gericht op vertalen en tolken van start gegaan. Het PETRA-NED (opleiding literair vertalen) en uiteraard het **Netwerk Vakvertalen en Tolken (NVVT NEM)**. Hun activiteiten worden door de Taalunie ook via de website mijnNederlands ondersteund, waar ook voortaan informatie te vinden zal zijn over verdere nieuwe ontwikkelingen en mogelijkheden op dit gebied.

NVVT NEM stelde zich als één van de eerste doelen een grondig onderzoek van de vertaalmarkt. In 2023 werd een piloot-project uitgevoerd in twee landen van de leiden van de kerngroep, namelijk in Tsjechië en Slowakije. Het onderzoeksdesign dat getest werd in deze twee landen, wordt in de komende jaren gebruikt om het onderzoek uit te breiden ook naar andere landen van de Europese Unie. In 2024 worden het de landen Italië, Hongarije en Polen waar de andere 3 leden van de kerngroep van het netwerk hetzelfde onderzoeksdesign toepassen. In de volgende hoofdstuk wordt omschreven, hoe wij in het kader van dit onderzoek te werk zijn gegaan. Wij presenteren niet alleen de statistieke onderzoeksresultaten maar ook concrete vertalers en tolken die in de talencombinaties Nederlands-Slowaaks en Nederlands-Tsjechisch actief zijn.

4. Hoe zijn we te werk gegaan

Methodologie van het veldonderzoek

Het uitgevoerde veldonderzoek is gericht op het vakvertalen en tolken in combinatie Nederlands-Tsjechisch en Nederlands-Slowaaks. Tsjechië en Slowakije zijn historisch nauw met elkaar verbonden landen en sommige vertalers en tolken uit deze regio's werken met beide talen. Daarom hebben we ook besloten om niet twee, maar één vragenlijst voor alle respondenten samen te stellen en de resultaten gezamenlijk te evalueren. Wanneer er toch opvallende verschillen optreden, die bijvoorbeeld terug te leiden zijn naar diverse nationale wetgeving in Tsjechië en Slowakije, wordt dit in de evaluatie van desbetreffende vraag gerespecteerd.

Het Netwerk NVVT NEM is wellicht primair voor neerlandici extra muros bestemd. Echter, om de situatie op de gehele markt in kaart te kunnen brengen, hebben we ook de Nederlandse en Belgische vertalers en tolken met werktaal Tsjechisch en/of Slowaaks in ons onderzoek betrokken. We hoopten dat het ons een beter inzicht zou geven in de situatie op de vertaal- en tolkmarkt en dat het een interessante vergelijking zou opleveren met name wat de honoraria, tarieven en de instapeisen voor vertalers en tolken betreft.

We hebben een lijst samengesteld met beëdigde vertalers en tolken in combinatie Nederlands-Tsjechisch/Slowaaks in Tsjechië, Slowakije, Nederland en België. Deze informatie was eenvoudig te vinden in de publieke registers van de ministeries van justitie. We hebben ook in de registers van beroepsverenigingen van vertalers en tolken gezocht (*Jednota tlumočnicků a překladatelů* in Tsjechië, *Slovenská asociácia prekladateľov a tlmočníkov* in Slowakije, *Nederlands Genootschap van Tolken en vertalers* in Nederland). Vervolgens hebben we een e-mail gestuurd aan afgestudeerden van de vakgroepen neerlandistiek in Olomouc, Brno, Bratislava en Praag. We hebben ze geïnformeerd over de oprichting van het Netwerk Vertalen en Tolken NEM en gevraagd om contact met ons op te nemen als ze professioneel vertaler of tolk waren. Uit de resultaten van ons veldonderzoek is later ook gebleken dat er een hoog aantal respondenten was in plaatsen waar een afdeling neerlandistiek actief is. Daarnaast hebben we ook de freelancedatabases doorzocht zoals portaal *Na volné noze* in Tsjechië en diverse facebook groepen voor freelancers.

Het was initieel ook de bedoeling geweest om nog een andere vragenlijst te maken voor vertaalbureaus die vertaal- en tolkdiensten in combinatie met het Nederlands in Tsjechië en Slowakije aanbieden. We hebben geprobeerd om ze aan te spreken om ook van hun data met betrekking tot deze vertaal- en tolkdiensten gebruik te kunnen maken. Het was echter al snel duidelijk dat vertaalbureaus als bemiddelaars nauwelijks bereid waren om hun (geanonimiseerde) data voor ons onderzoek beschikbaar te stellen. Wellicht was dit terug te leiden naar hun bemiddelende functie op de vertaalmarkt en geen direct eigen belang. Vanwege het lage animo van vertaalbureaus zowel in Tsjechië als ook in Slowakije hebben we ervan afgezien om een tweede vragenlijst samen te stellen en rond te sturen.

Over de oprichting van de organisatie hebben we ook de Nederlandse en Belgische ambassades in Tsjechië en in Slowakije, de Tsjechische en Slovaakse ambassade in Nederland en het Tsjechisch Centrum in Rotterdam ingelicht. We hebben ze ook gevraagd om met ons informatie te delen hoe ze gebruik maken van vertaal- en tolkdiensten. Omwille van de GDPR-regels hebben ze helaas weinig input met ons kunnen delen.

Omdat sommige vakvertalers zich ook met literair vertalen bezighouden, hebben we later ook literair vertalers aan de lijst toegevoegd. Deze keuze wordt ook door de gekozen beroepsprofielen van vertalers en tolken gepresenteerd die we graag in deel nummer zeven willen voorstellen. Een breed opgevatte vragenlijst heeft ons geholpen om gebieden te identificeren waar de respondenten graag getraind willen worden in de toekomst en ook wat hun voorkeuren zijn met betrekking tot de vorm van de bijscholing.

Vervolgens hebben we een vragenlijst opgesteld met als doel basisdata te verzamelen voor een latere afbakening van competentieprofielen van professionele vertalers en tolken. De vragenlijst bestond uit 41 vragen en werd in juli 2023 in totaal naar 117 respondenten elektronisch gestuurd. Er waren zowel meerkeuzevragen als ook open vragen. Qua inhoud dekken de vragen veel diverse gebieden. Er waren vragen die te maken hebben met de opleiding, werkervaring, tarifiering en andere gegevens van de respondenten, maar ook vragen naar welke vertaaltools ze gebruiken, hoe ze met de concurrentiedruk omgaan, hoe ze hun toekomst zien en uiteraard: of ze er belang bij hebben om meer met collega's samen te werken en elkaar te ondersteunen mede door lid te worden van het Netwerk NVVT NEM.

Het was een maand lang mogelijk om de vragenlijst online in te vullen. Er werden later nog twee herinneringen aan de te enquêteren personen opgestuurd. Vervolgens hebben we in totaal 34 correct ingevulde vragenlijsten ontvangen. Het behaalde succespercentage lag daarom bij 30%. De resultaten van ons veldonderzoek zullen in het volgende gedeelte uitgebreid gepresenteerd worden. We hebben hiermee waardevol materiaal verzameld dat toegepast zal worden bij de formulering van de

competentieprofielen en bij het samenstellen van de leerlijnen voor vertalers en tolken met de Nederlandse werktal die in en buiten het Nederlandse taalgebied werkzaam zijn.

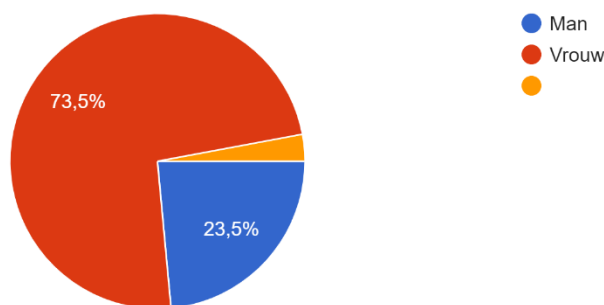
5. Waar zijn we achter gekomen

Resultaten van het veldonderzoek

Vraag 1 – Geslacht

De eerste vraag ging over het geslacht van de respondenten. Uit de vragenlijst blijkt dat de meerderheid van de vertalers en tolken in de combinatie Nederlands-Tsjechisch/Slowaaks vrouw is (73,5%). Mannen zijn 23,5% en één respondent heeft het geslacht niet aangegeven (2,9%).

1. Geslacht
34 antwoorden

Vraag 2 – Wat is uw hoogste opleidingsniveau en bij welke instelling?

Respondenten beantwoordden deze vraag zonder opties en vulden de namen in van de instellingen waar ze gestudeerd hebben. Bijna alle respondenten (33 van de 34, dus 97%) hebben minstens een universitair diploma en één respondent heeft een hogere beroepsopleiding. Van de universitair opgeleiden gaven er zeven aan gepromoveerd te zijn.

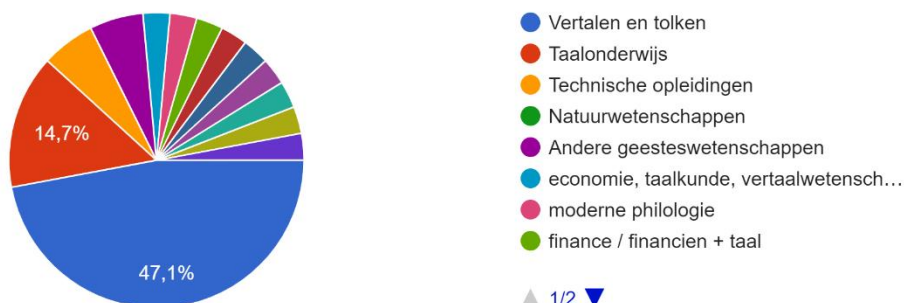
Vraag 3 - In welk vakgebied bent u afgestudeerd?

Deze vraag was vooral interessant omdat in de vragenlijst werd gevraagd of de vertalers en tolken in onze talencombinatie talen hadden gestudeerd. De meeste respondenten hadden wel talen gestudeerd, 47,1% vertalen en tolken, 14,7% taalonderwijs, maar onder de vertalers en tolken zijn er twee afgestudeerden in technische richtingen (5,5%), twee afgestudeerden in andere geesteswetenschappen (5,9%), afgestudeerden in literatuur, Slavische studies, filologie en economie en

financiën.

3. In welk vakgebied bent u afgestudeerd?

34 antwoorden

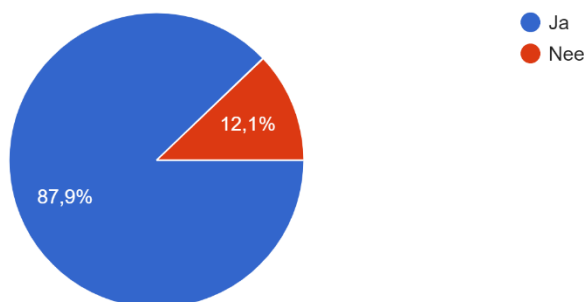

Vraag 4 - Heeft u een opleiding als tolk of vertaler?

De vierde vraag ging kort na of de respondenten een vertaal- of tolkachtergrond hadden, al hoefde dat geen universitair diploma te zijn. De meerderheid van de respondenten, 87,9%, had een vertaal- of tolkopleiding gevolgd, en slechts 4 van de 33 respondenten (12,1%) beantwoordden de vraag negatief. De respondenten kregen de kans om het verder uit te leggen in de volgende vraag.

4. Heeft u een opleiding als tolk of vertaler?

33 antwoorden

Vraag 5 - Als u de vorige vraag met ja heeft beantwoord, welke vertaalopleiding heeft u gevolgd? (Workshops, cursussen, universitaire studies, postdoctorale studies, enz.)

Bij deze vraag noemden 18 respondenten (52,9% van het totale aantal respondenten) een universitaire opleiding. Vijf respondenten (14,7%) gaven aan dat ze cursussen of workshops hadden gevolgd maar deze hebben ze niet gespecificeerd. Twee respondenten (5,9%) hebben specifiek een cursus sociaal tolken gevolgd.

Vraag 6 - Als u zich niet meer met vertalen en tolken in combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands bezighoudt, geef dan aan waarom u gestopt bent en hoeveel jaar bent u actief geweest?

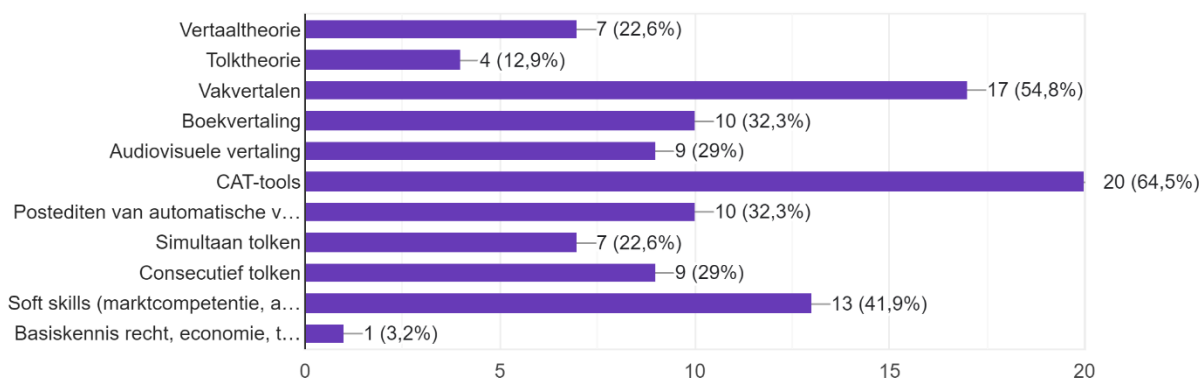
Met de zesde vraag wilden we te weten komen waarom sommige vertalers en tolken besloten hebben deze activiteit op te geven. We ontvingen 12 antwoorden, maar slechts één antwoord gaf aan dat de respondent inderdaad niet meer vertaalde en tolkte, omdat hij of zij na 33 jaar met pensioen was gegaan. Uit de rest van de antwoorden bleek dat de respondenten nog steeds actief zijn op dit gebied, maar dit deels combineren met ander werk en over het algemeen freelance vertalen en tolken. Slechts 2,9% van de respondenten vertaalt en tolkt dus niet meer, de rest is in meer of mindere mate nog actief als vertaler of tolk.

Vraag 7 - Op welke gebieden zou u graag een betere opleiding en training zien voor uw praktijk? (meerdere antwoorden mogelijk)

Deze vraag was bedoeld om erachter te komen wat voor soort opleiding tolken en vertalers in het Nederlandse taalgebied missen of meer van zouden willen hebben. We boden hun de mogelijkheden van vertaaltheorie, tolktheorie, vakvertalen, boekvertaling, audiovisuele vertaling, CAT-tools, post-editen van automatische vertaling, simultaan tolken, consecutief tolken, soft skills (marktcompetentie, activiteitenbeheer, promotie), basiskennis recht, economie, techniek. Respondenten konden meerdere antwoorden aankruisen of hun eigen antwoord aangeven. Ze maakten echter geen gebruik van de tweede mogelijkheid. In de onderstaande figuur is de procentuele verdeling van de opleidingsbehoeften voor vertalers en tolken te zien. Drie respondenten maakten geen gebruik van de mogelijkheid om deze vraag te beantwoorden, maar eenendertig respondenten (92%) vinkten minstens één antwoord aan, waaruit kan worden geconcludeerd dat vertalers en tolken nog steeds opleidingen willen volgen, wat op de behoefte aan LifeLongLearning wijst. De meeste vertalers zien echter een behoefte aan aanvullende training in CAT-tools (64,5%) en vakvertaling (54,8%).

7. Op welke gebieden zou u graag een betere opleiding en training zien voor uw praktijk? (meerdere antwoorden mogelijk)

31 antwoorden

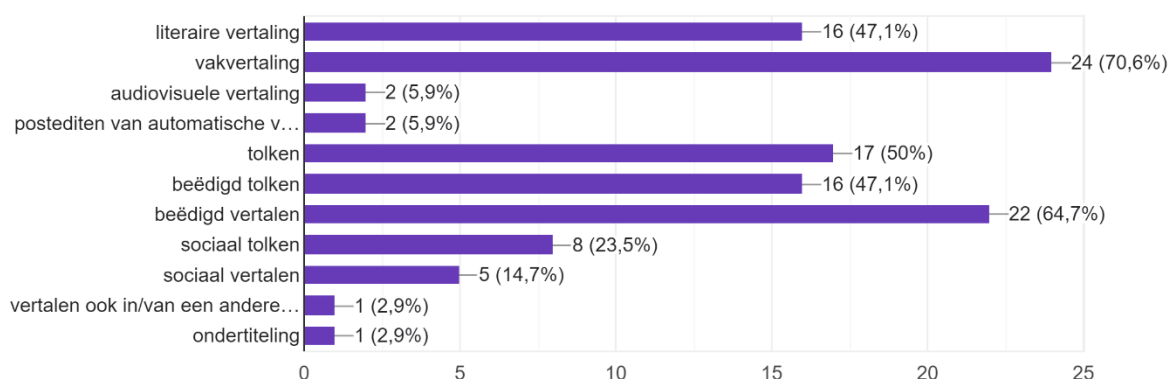
Vraag 8 - Ik hou me bezig met: (meerkeuze)

Bij deze vraag kregen de respondenten ook meer opties om aan te geven en konden ze ook toevoegen aan welk soort teksten ze het meest werken bij het vertalen en

tolken. De meeste vertalers houden zich bezig met vakvertalen (70,6%) en beëdigd (64,7%) vertalen. Daarna volgen tolken (50%), beëdigd tolken en literair vertalen (beide 47,1%). We stellen vast dat de respondenten over het algemeen een combinatie van verschillende opties aangaven. We ontvingen slechts drie antwoorden waarbij slechts één optie werd aangekruist - literaire vertaling, vakvertaling en beëdigde vertaling.

8. Ik hou me bezig met: (meerkeuze)

34 antwoorden

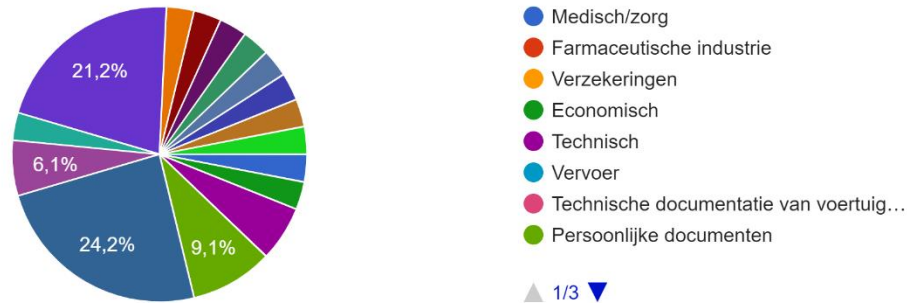

Vraag 9 - In welke domeinen vertaalt u de grootste omvang teksten?

Voor deze vraag gingen we ervan uit dat de vertaler in onze talencombinatie niet uitsluitend met één soort tekst en domein te maken heeft. We waren echter geïnteresseerd in het gebied waar de grootste vraag naar vertalingen is in onze talencombinaties. Strafrecht kwam op de eerste plaats met 24,2%, marketing op de tweede plaats met 21,2% en persoonlijke documenten op de derde plaats (9,1%). Daarna kwamen de antwoorden technisch, zakelijk recht, geneeskunde, economie, burgerlijk recht, boeken, EU, geschiedenis of literatuur. Twee respondenten (5,9%) gaven geen van beide antwoorden, maar merkten op dat het scala aan teksten groot was en dat ze niet slechts één domein konden aanwijzen.

9. In welke domeinen vertaalt u de grootste omvang teksten?

33 antwoorden

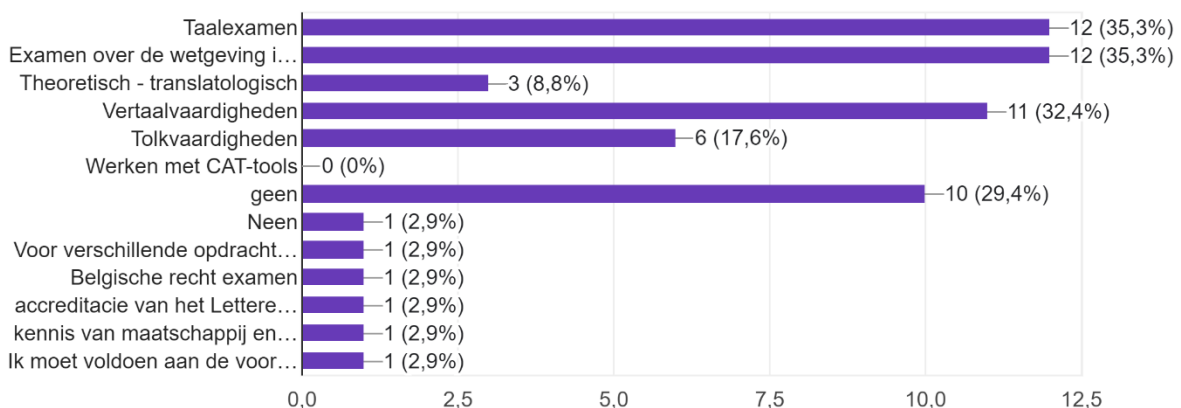

Vraag 10 - Heeft u een examen/test moeten afleggen om het vertalen en tolken in een bepaalde specialisatie/voor een bepaalde opdrachtgever of instelling te mogen uitoefenen? (meerkeuze)

Vertalers en tolken moeten vaak een speciaal examen afleggen om in een bepaald vakgebied te mogen werken. De eerste drie meest frequente antwoorden houden nauw verband met vertaal- en tolkvaardigheden - taalexamen, examen over de wetgeving inzake de activiteit van beëdigd vertalen (beide 35,3%) en vertaalvaardigheden (32,4%). 11 respondenten (32,4%) hoefden geen examen af te leggen. Dit hoge percentage is niet verrassend, aangezien er in de regel geen andere toetsing van de bekwaamheid van vertalers en tolken plaatsvindt dan het examen voor beëdigde vertalers en tolken.

10. Heeft u een examen/test moeten afleggen om het vertalen en tolken in een bepaalde specialisatie/voor een bepaalde opdrachtgever of instelling te mogen uitoefenen? (meerkeuze)

34 antwoorden

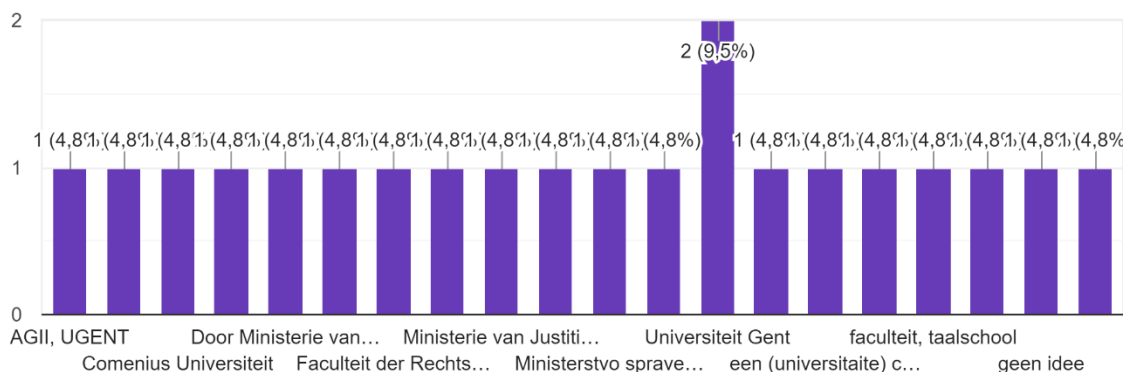
Vraag 11 - Wie heeft het examen/de toets opgemaakt en geëvalueerd?

De antwoorden op deze vraag, die samenhangt met de vorige, varieerden. Twee respondenten (9,5%) noemden Universiteit Gent als examinator, maar verder kregen we telkens één antwoord. Dit waren ofwel universiteiten of ministeries, wat te maken heeft met de examens voor officiële vertalers en tolken, ofwel het Agentschap

Inburgering en Integratie, wat te maken heeft met de examens sociaal tolken in België.

11. Wie heeft het examen/de toets opgemaakt en geëvalueerd?

21 antwoorden

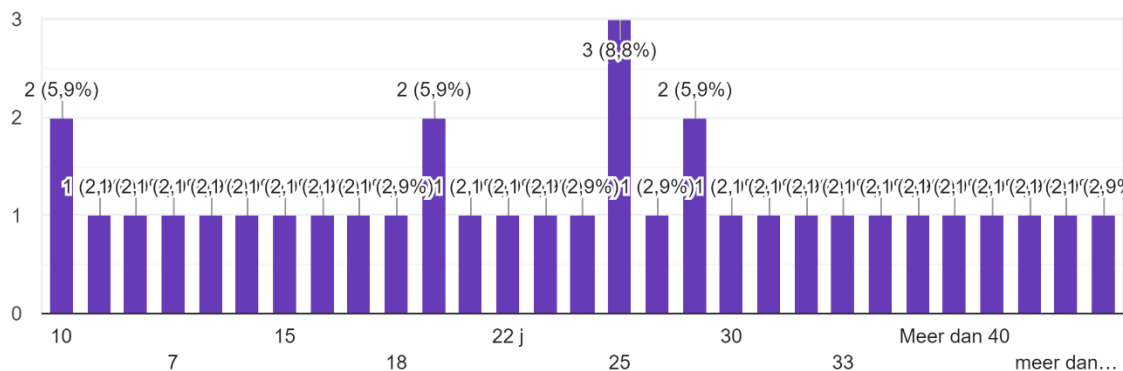

Vraag 12 - Hoeveel jaar vertaalervaring heeft u?

Onze respondenten zijn meestal zeer ervaren vertalers of tolken. Het minste aantal jaren ervaring was acht, met één respondent die meer dan 50 jaar ervaring had. Hieruit blijkt dat pas afgestudeerden niet actief zijn in de combinatie Nederlands-Tsjechisch/Slowaaks.

12. Hoeveel jaar vertaalervaring heeft u?

34 antwoorden

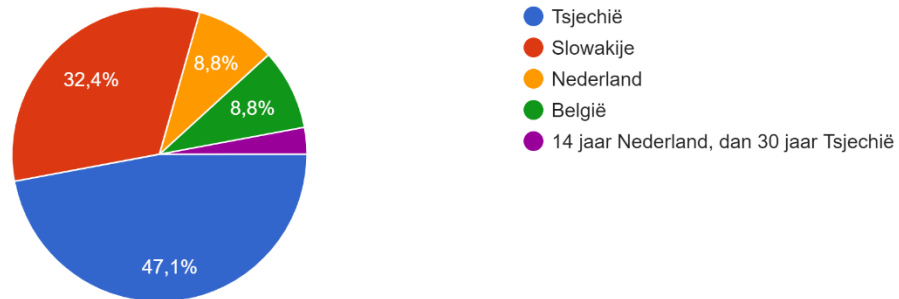

Vraag 14 - In welk land bent u gevestigd?

Op basis van deze vraag konden we een beter beeld krijgen van waar de meeste van onze respondenten gevestigd zijn en vooral de latere vragen over bijvoorbeeld tarieven hebben hiermee te maken. Bijna de helft van de respondenten (47,1%) is werkzaam in Tsjechië, 32,4% in Slowakije. Er zijn drie vertalers of tolken in België en Nederland (8,8%). Eén respondent heeft eerst 14 jaar in Nederland gewerkt en daarna 30 jaar in Tsjechië.

14. In welk land bent u gevestigd?

34 antwoorden

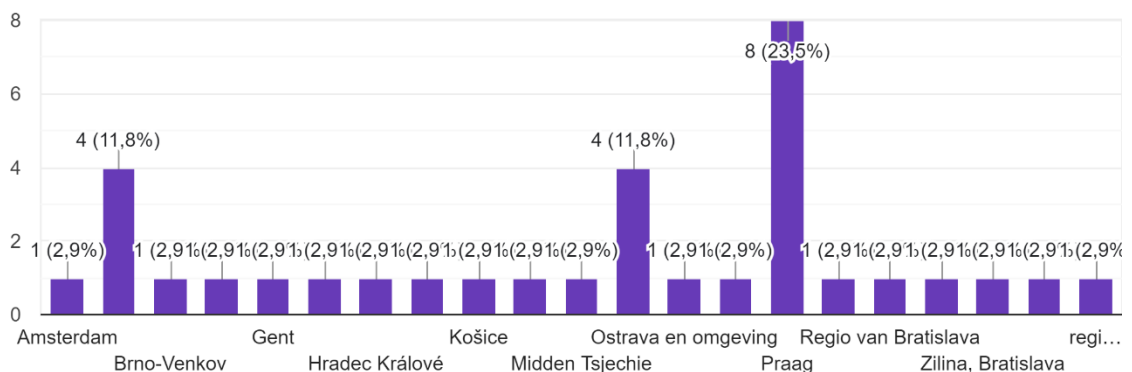

Vraag 15 - Geef aan in welke regio/stad u gevestigd bent:

Vraag 15 specificeert de regio waar de vertalers werken. De meesten zijn gevestigd in Praag (23,5%), 11,8% in Olomouc en 11,8% in Bratislava. In Tsjechië zijn vertalers over het algemeen gevestigd in de hoofdstad. Het werk van een tolk of vertaler is echter niet locatie gebonden, aangezien voor tolkopdrachten vaak moet worden gereisd en vertalingen op afstand of thuis worden gemaakt.

15. Geef aan in welke regio/stad u gevestigd bent:

34 antwoorden

Vraag 16 - Ik ben:

De meeste vertalers en tolken zijn niet gespecialiseerd in één vakgebied en velen doen beide tegelijk. We wilden echter graag weten welke tolkopdrachten onze respondenten het meest hebben, of hoeveel ze vertalen en tolken. De meerderheid van de respondenten (32,4%) bevestigde ons dat ze in gelijke mate vertalen en tolken. Hetzelfde aantal respondenten (23,5%) is uitsluitend of hoofdzakelijk vertaler en af en toe tolk.

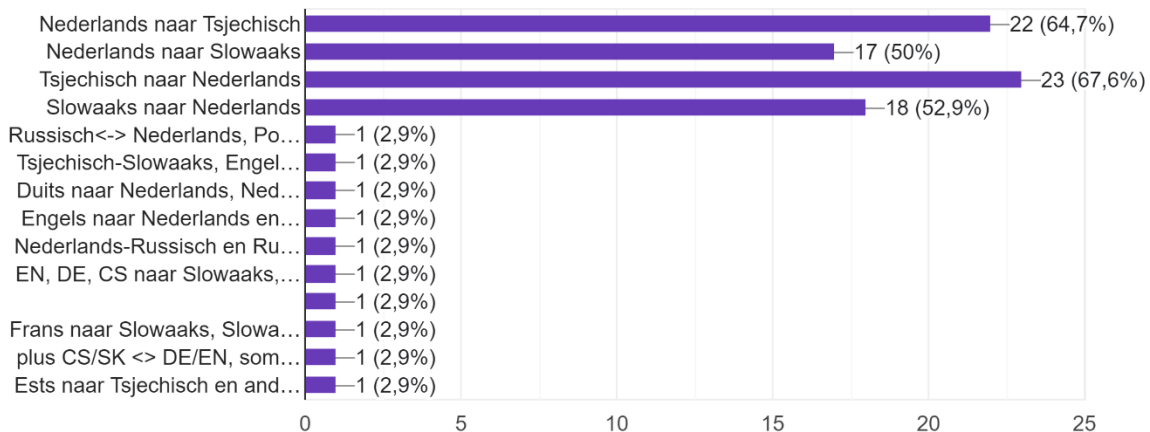
16. Ik ben:
34 antwoorden

Vraag 17 - In welke talencombinatie vertaalt u? (meerkeuze)

De zeventiende vraag verdeelde onze respondenten in taalcombinaties voor vertaling. We boden respondenten de keuze uit de eerste vier opties. De meeste respondenten hebben de combinatie Nederlands-Tsjechisch in beide richtingen, iets minder vertalers hebben de combinatie Nederlands-Slowaaks in beide richtingen. Deze antwoorden houden verband met de populatie en het aantal afgestudeerden in de neerlandistiek in Tsjechië en Slowakije. Zoals te zien is in de afbeelding, werken negen respondenten ook met andere talen.

17. In welke talencombinatie vertaalt u? (meerkeuze)
34 antwoorden

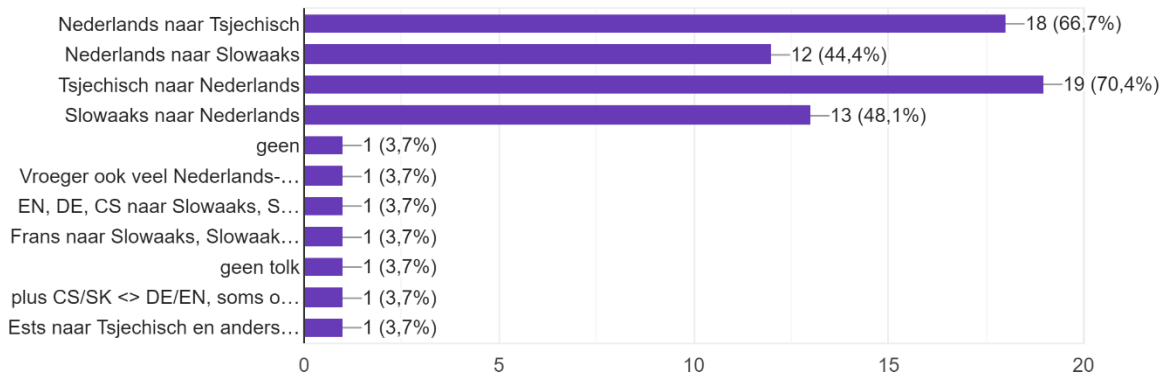

Vraag 18 - In welke talencombinatie tolkt u? (meerkeuze)

Vraag 18 is een kopie van vraag 17, maar gaat over tolken. De antwoorden komen percentueel sterk overeen. We willen erop wijzen dat alle respondenten vraag 17 over vertalen hebben beantwoord, maar dat slechts 27 respondenten vraag 18 hebben beantwoord, omdat ze niet allemaal ook tolken. Twee van deze 27 gaven ook aan dat ze niet tolken, dus 25 van de 34 respondenten gaven hier wel een antwoord, dus 73,5% tolkt ook.

18. In welke talencombinatie tolkt u? (meerkeuze)

27 antwoorden

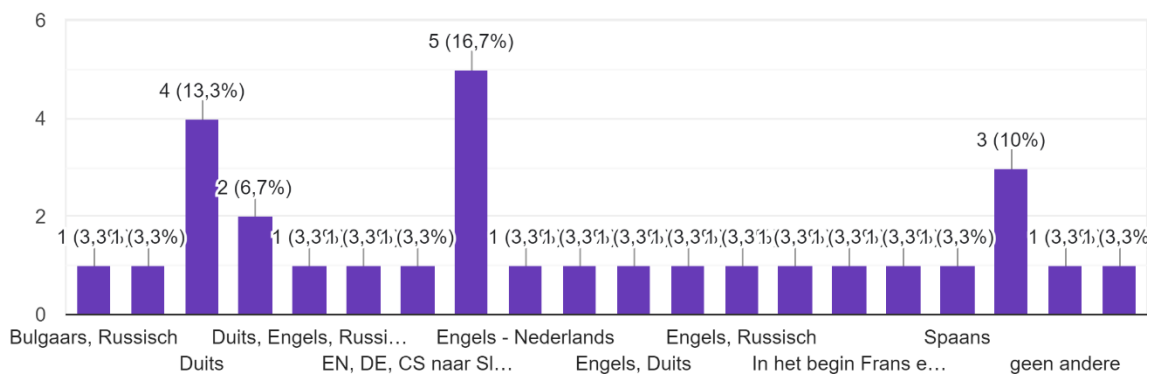

Vraag 19 - In welke andere werktalen vertaalt en/of tolkt u?

We waren ook geïnteresseerd in met welke talen onze respondenten werken naast hun primaire talencombinatie Nederlands-Tsjechisch/Slowaaks. 16,7% heeft Engels en 13,3% heeft Duits. Uit het onderzoek blijkt dat 7 respondenten, dus 20,6%, niet met andere talen werken, aangezien vier respondenten geen antwoord hebben gegeven en drie respondenten de optie "geen" hebben gegeven. Bij de andere werktalen zien we naast het Engels en Duits ook Russisch en Frans.

19. In welke andere werktalen vertaalt en/of tolkt u?

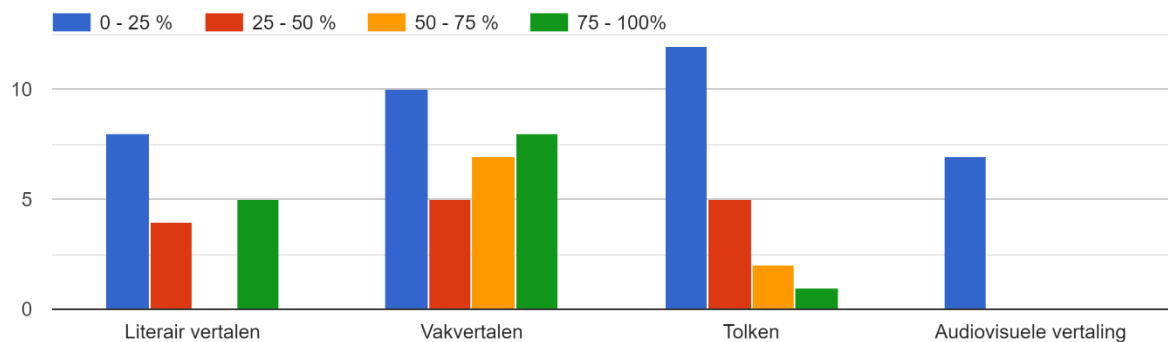
30 antwoorden

Vraag 20 - Welk percentage van uw totaal inkomen bestaat ongeveer uit inkomsten van onderstaande activiteiten (in combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands)?

In vraag 20 wilden we uitzoeken, welk percentage van het totaal inkomen van de respondenten uit literair vertalen, vakvertalen, tolken en audiovisuele vertaling bestaat. Bij alle vier activiteiten konden ze 0-25%, 25-50%, 50-75% of 75-100% aankruisen. De grafiek toont welk percentage de respondenten voor de bepaalde soort activiteit aangekruist hebben.

20. Welk percentage van uw totaal inkomen bestaat ongeveer uit inkomsten van onderstaande activiteiten (in combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands)?

Vraag 21 - Ongeveer welk deel van uw totaal inkomen bestaat uit inkomsten van vertalen en tolken in de combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands?

In vraag 21 hebben we onderzocht welk deel van het totaal inkomen van de respondenten uit inkomsten van vertalen en tolken bestaat. De grafiek laat zien dat bijna 35% van alle respondenten (12 mensen) het vertalen en tolken met werktal Nederlands als primaire bron van inkomsten heeft. In tegenstelling daartoe heeft 31% (11 mensen) aangegeven dat deze bezigheden maar 0-25% van hun totaal inkomen uitmaken. Bijna 15% (5 mensen) heeft geantwoord dat het 25-50% van hun totaal inkomen uitmaakt en voor 17,7% van alle respondenten (6 mensen) maakt vertalen en tolken in combinatie met het Nederlands 50-75% van hun inkomsten uit. Concluderend kunnen we zeggen dat vertalen en tolken met werktal Nederlands alleen voor een derde een voltijdse baan is. De rest van de respondenten combineert dit met andere activiteiten.

21. Ongeveer welk deel van uw totaal inkomen bestaat uit inkomsten van vertalen en tolken in de combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands?

35 antwoorden

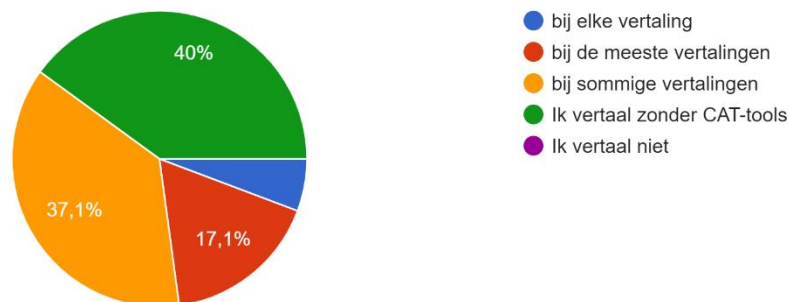

Vraag 22 - Ik gebruik CAT-tools

In deze vraag hebben we naar het gebruik van CAT-tools gevraagd: 40% van alle ondervraagden gebruikt er geen; 37% gebruikt CAT-tools bij sommige vertalingen en maar 17,1% bij de meeste vertalingen. Dit reflecteert het feit dat men voor de beëdigde vertalingen geen CAT-tools nodig heeft. Alleen 5,7 % van de respondenten gebruikt CAT-tools bij elke vertaling.

22. Ik gebruik CAT-tools:

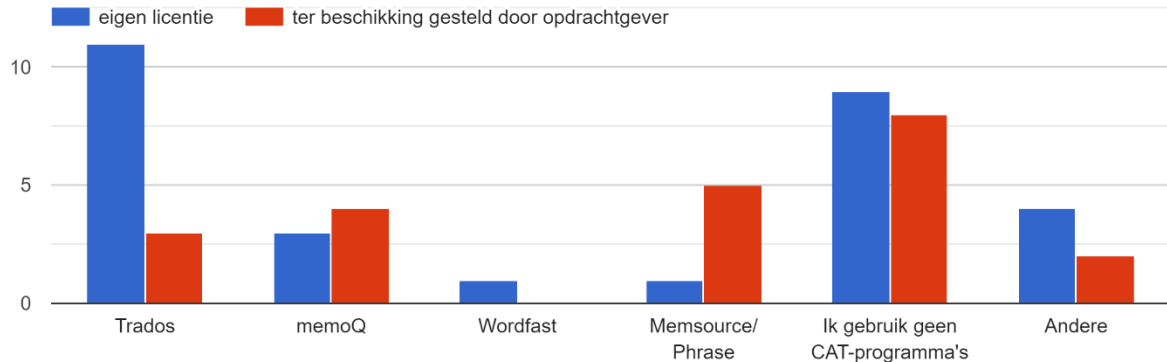
35 antwoorden

Vraag 23 - Ik gebruik meestal: (meerkeuze)

Antwoorden op vraag 23 laten zien welke CAT-tools het meest gebruikt worden: Trados (41,2%), memoQ (20,6%) en MemSource/Phrase (17,7%). De respondenten konden aangeven of ze een eigen licentie hebben of ze CAT-tools ter beschikking door een opdrachtgever hebben gekregen.

23. Ik gebruik meestal: (meerkeuze)

Vraag 24 - Als u geen CAT-tools gebruikt, geef dan de reden aan.

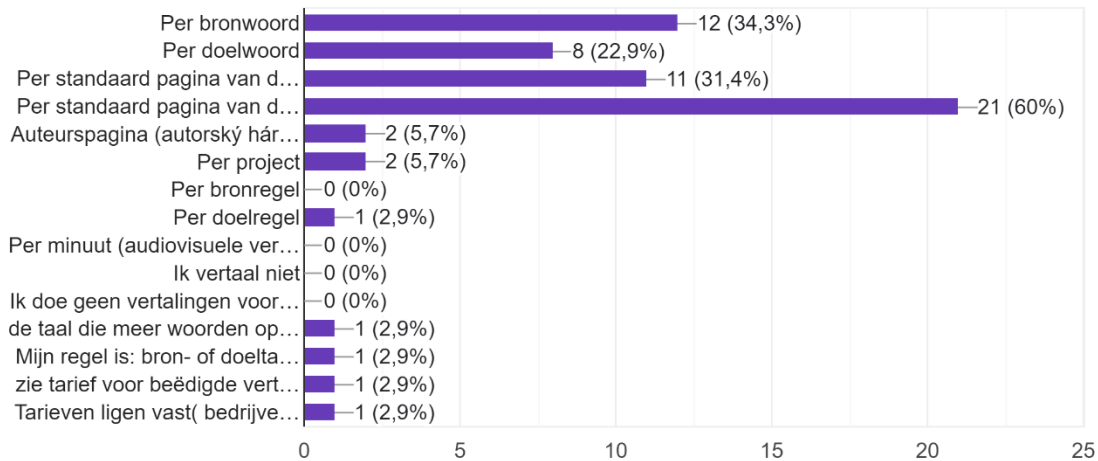
In vraag 24 konden respondenten die geen CAT-tools gebruiken een reden ervoor aangeven. We hebben 12 concrete antwoorden gekregen: „te weinig tijd om me erin te verdiepen, ik tolk voornamelijk“, „Nu te oud voor, werk alleen af en toe“, „In eerste instantie te duur en te ingewikkeld om te leren gebruiken. Daarna kwamen programma's als Google Translate en DeepL en viel de noodzaak weg voor CAT-tools.“, „Niet geschikt voor literaire vertalingen“. „Bij mijn vaste vertalingen vraagt het meestal niemand.“, „de vertalingen die ik meestal maak, lenen zich daar niet voor“, „voor beëdigde vertalingen niet nodig“, „geen training“. „Ik begon zonder (redenen: tijdgebrek + prijs van CAT-tools) en raakte gewend aan deze manier van werken“, „omvang van de vertalingen te klein“, „Ik heb geen licentie, het lijkt me te duur. Bovendien krijg ik meestal papieren om te vertalen (conversie vind ik moeilijk).“ Twee antwoorden waren niet relevant („Ik maak wel gebruik van CAT tools“, „Niet van toepassing“)

Vraag 25 - Hoe berekent u het vaakst het tarief voor vertaalopdrachten? (meerkeuze)

De antwoorden op de vraag hoe vertalers hun tarief voor vertaalopdrachten berekenen, waren nogal regioafhankelijk. De grootste meerderheid (60%) heeft beantwoord dat per standaardpagina van de doeltekst te berekenen. Dit heeft te maken met het feit dat het in Tsjechië en Slowakije bij de wet bepaald is dat beëdigde vertalers deze manier van beloning in rekening brengen. De toepassing van prijsberekening per bron- of doelwoord komt meer in de Lage Landen voor.

25. Hoe berekent u het vaakst het tarief voor vertaalopdrachten? (meerkeuze)

35 antwoorden

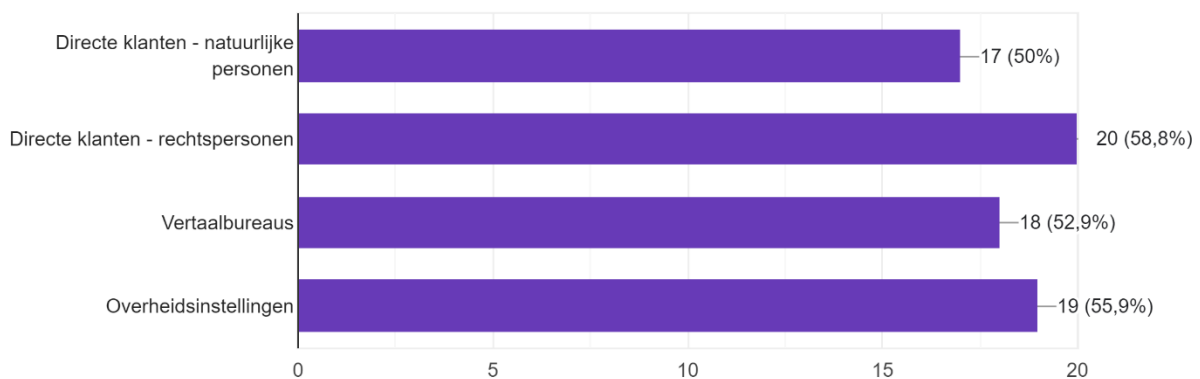

Vraag 26 - Werkt u overwegend voor

In 26 wilden wij nagaan voor welk soort opdrachtgevers de ondervraagden werken. Uit de antwoorden blijkt dat de verdeling van soorten opdrachtgevers tussen overheidsinstellingen (55,9%), vertaalbureaus (52,9%), rechtspersonen (58,8%) en natuurlijke personen (50%) heel evenredig was.

26. Werkt u overwegend voor

34 antwoorden

Vraag 27 - Kunt u alstublieft vijf vertaalbureaus aanduiden die u het grootste omvang werk leveren?

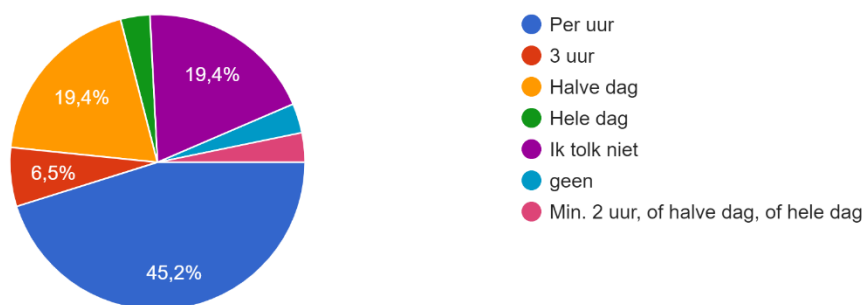
In vraag 27 hebben de respondenten kunnen aanduiden welke vertaalbureaus hun de grootste omvang van werk aanleveren. Sommige respondenten wilden dergelijke informatie niet verstrekken omdat ze dat als hun commerciële geheim zien. Anderen hebben volgende vertaalbureaus genoemd: Skřivánek, Asap (SK), Fox, Aspена, Interlingua, NK Langa, Orange Tree, Loggos, České překlady, ITC, Překladex, Channel, Unicom, Lingea, Spěvák, Orange Tree, Kahlen, Artlingua.

Vraag 28 - Hoe berekent u het vaakst het minimale tarief voor het tolken?

Wij wilden ook weten hoe de respondenten het minimale tarief voor tolken berekenen. De meeste respondenten hebben aangegeven dat ze het per uur (45,2%) berekenen. 19,4% berekent dat voor een halve dag en 6,5% per drie uur. 19,4% van de respondenten hebben ook aangegeven dat ze niet tolken.

28. Hoe berekent u het vaakst het minimale tarief voor het tolken?

31 antwoorden

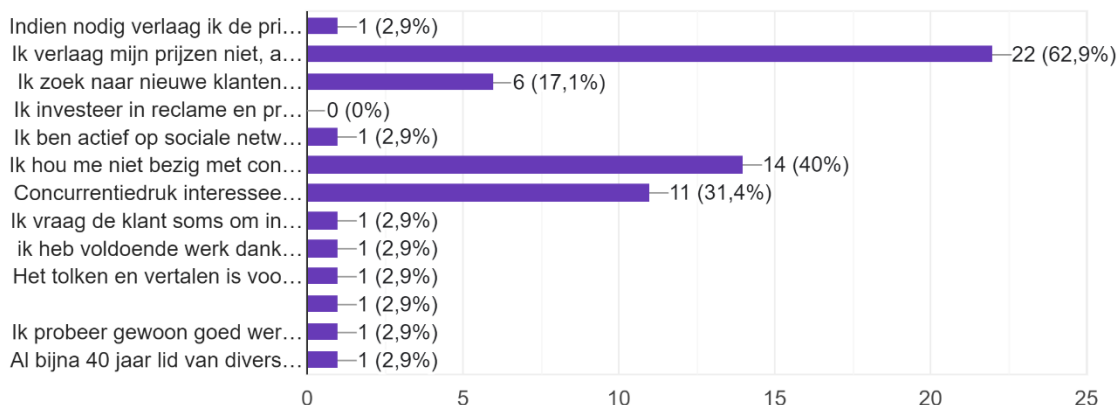

Vraag 29 - Hoe gaat u om met concurrentiedruk? (meerkeuze)

Vraag 29 ging over de manier hoe de vertalers en tolken met concurrentiedruk omgaan. De meerderheid (62,9%) laat zich door de concurrentiedruk helemaal niet beïnvloeden. Als er geen passend bedrag wordt aangeboden, nemen ze de opdracht niet aan. 40% geeft aan dat concurrentiedruk geen probleem is omdat er maar weinig mensen zijn die het Nederlands als werktaal hebben. 31,4% zegt dat concurrentiedruk geen thema voor ze is omdat vertalen en tolken voor hen een activiteit is waar ze veel plezier in hebben.

29. Hoe gaat u om met concurrentiedruk? (meerkeuze)

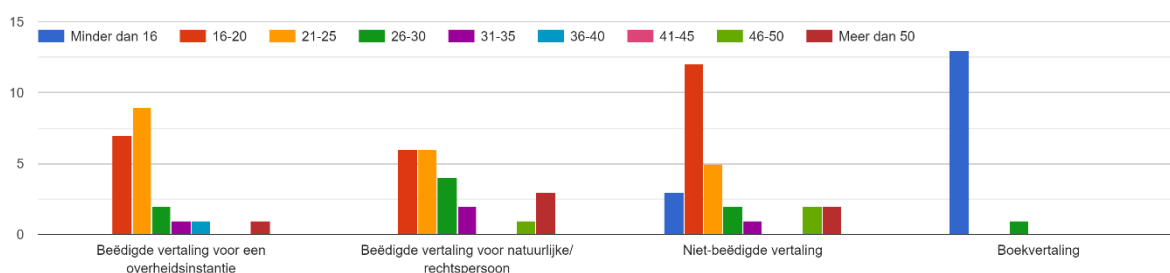
35 antwoorden

Vraag 30 - Welk bedrag in euro per standaard pagina brengt u meestal in rekening bij het vertalen? (1 standaard pagina = 300 woorden)

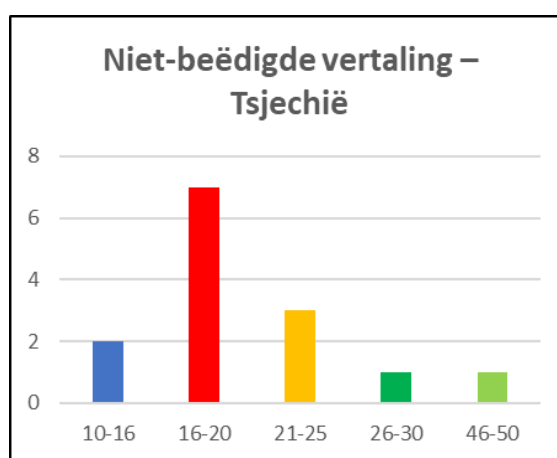
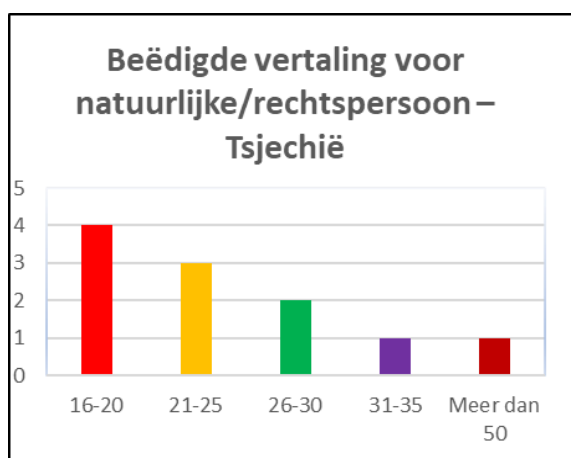
In vraag 30 hebben we gevraagd naar de prijs van standaard pagina. De grafiek laat zien welke bedragen de respondenten aangekruist hebben. Omdat de tarieven sterk regio-specifiek zijn, hebben we de resultaten voor Tsjechië en Slowakije separaat besproken (onder de grafiek voor vraag 30).

30. Welk bedrag in euro per standaard pagina brengt u meestal in rekening bij het vertalen? (1 standaard pagina = 300 woorden)

Tsjechië:

Het tarief voor de beëdigde vertaling wordt berekend per standaardpagina, Bij de vertaling voor een overheidsinstantie is het tarief bij de wet bepaald en het ligt op 550 CZK (ongeveer 22,5 euro). In grafiek links zien we de resultaten voor de beëdigde vertaling voor de natuurlijke/rechtspersoon. Bij dit soort opdrachten kunnen de vertalers zelf bepalen welk bedrag ze in beslag nemen. In totaal hebben wij antwoorden van 11 beëdigde vertalers in Tsjechië. Het was enigszins verbazend dat 4 mensen (36,4%) een lager bedrag (16-20 euro) in rekening nemen dan wat bij de wet bepaald wordt. 3 mensen (27,3%) berekenen 21-25 euro, 2 respondenten (18%) factureren 26-30 euro, telkens 1 ondervraagde (9%) neemt 31-35 euro in rekening ofwel meer dan 50 euro.

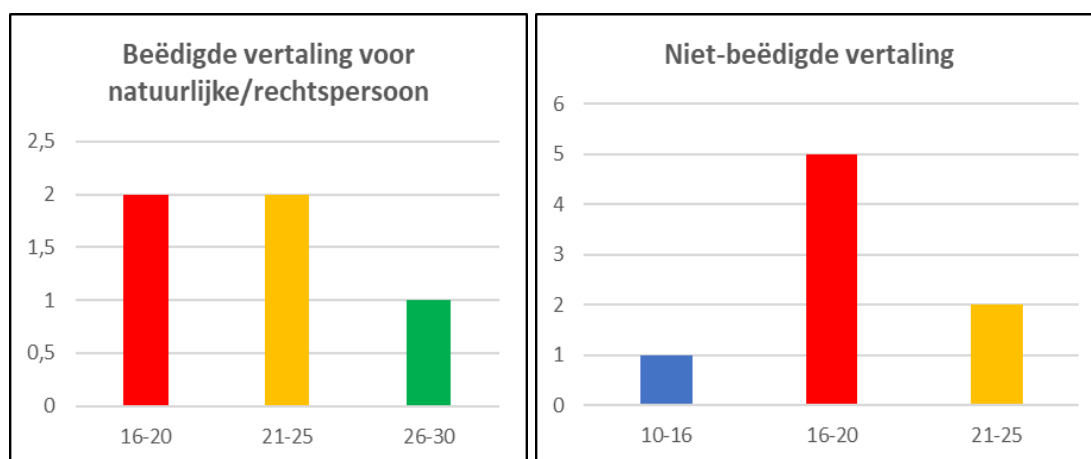

Grafiek rechts toont de tarieven voor de niet-beëdigde vertaling. Hier hebben wij de antwoorden van 14 mensen ontvangen. 50% van de respondenten factureert voor dit soort opdrachten 16-20 euro, 21,4% 21-25 euro. 14,3% neemt 10-16 euro in rekening.

1 ondervraagde (7%) berekent 26-30 euro en 1 respondent (7%) 46-50 euro. Concluderend kunnen we zeggen dat de meerderheid van de respondenten (64,3%) een bedrag lager dan 20 euro factureert. Het hangt weliswaar samen met het feit dat ze voor vertaalbureaus werken die de tarieven voor vertalers laag proberen te houden.

Slowakije:

Ook in Slowakije wordt het tarief voor de beëdigde vertaling per standaardpagina berekend. Bij de vertaling voor een overheidsinstantie is het tarief bij de wet bepaald en het ligt op 19,92 euro. In grafiek links zien we de tarieven voor de beëdigde vertaling voor natuurlijke/rechtspersoon. In totaal hebben wij antwoorden van 5 beëdigde vertalers in Slowakije ontvangen. 40% berekent 16-20 euro en 60% neemt voor dit soort opdrachten een hoger bedrag in beslag: 40% berekent 21-25 euro en 20% 26-30 euro.

Grafiek rechts laat de resultaten voor de niet-beëdigde vertaling zien. Hier hebben wij antwoorden van 8 vertalers ontvangen. De meerderheid van de ondervraagden (62,5%) berekent 16-20 euro per standaardpagina. 2 mensen (25%) nemen 21-25 euro in rekening en maar 1 persoon (12,5%) factureert 10-16 euro. Vergelijkbaar met Tsjechië kunnen we constateren dat de lagere tarieven waarschijnlijk met het werk voor een bemiddelaar samenhangen.

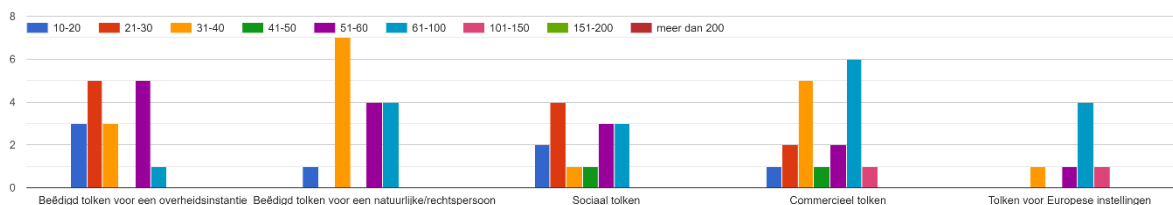
Wat de boekvertalingen betreft, hebben alle respondenten uit Tsjechië en Slowakije aangegeven dat hun tarief voor de vertaling van een standaardpagina (300 woorden) minder dan 16 euro is.

Vraag 31 - Welk bedrag in euro brengt u meestal per uur in rekening voor het tolken? (Indien u een tarief voor een halve dag/hele dag hanteert, geef dan de omrekening per uur aan)

In vraag 31 hebben we gevraagd naar de prijs van een uur tolken. De grafiek laat zien welke bedragen de respondenten aangekruist hebben. In dit geval is het ook beter om

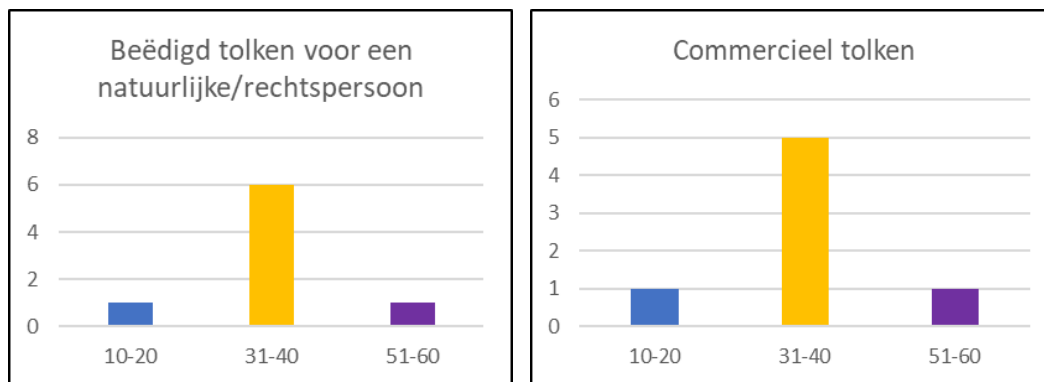
de antwoorden separaat voor Tsjechië en Slowakije te bespreken (onder de grafiek voor vraag 31).

31. Welk bedrag in euro brengt u meestal per uur in rekening voor het tolken? (indien u een tarief voor een halve dag/hele dag hanteert, geef dan de omrekening per uur aan)

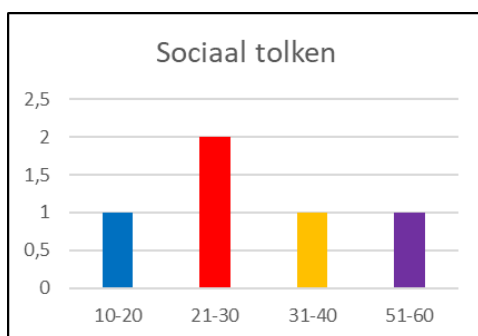

Tsjechië:

De situatie op de tolkmarkt is vergelijkbaar met de situatie op de vertaalmarkt. Ook hier waren de antwoorden heel gevarieerd. De respondenten werden gevraagd om het tarief per uur tolken aan te geven. Het tarief voor beëdigd tolken voor een overheidsinstantie is bij de wet bepaald en het ligt op 750 CZK (ongeveer 31euro). Grafiek links toont de tarieven voor beëdigd tolken voor natuurlijke/rechtspersoon in Tsjechië. In totaal hebben 8 respondenten deze vraag beantwoord. De meerderheid (75%) vraagt 31-40 euro per uur van tolken. Eén ondervraagde (12,5%) berekent een lager bedrag (10-20 euro) en één respondent (12,5%) 51-60 euro. De resultaten bij commercieel tolken zijn gelijksoortig. Op deze vraag hebben 7 mensen hun antwoord ingediend. 71,4% (5 ondervraagden) berekent 31-40 euro, één ondervraagde (14,3%) factureert 10-20 euro en één ondervraagde (14,3%) 51-60 euro.

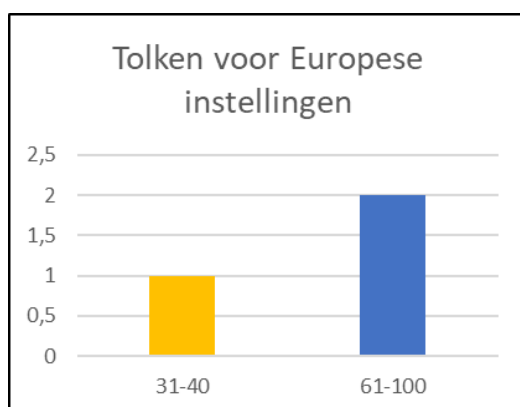
5 respondenten hebben aangegeven dat ze zich ook met sociaal tolken bezighouden. Zoals de grafiek hieronder laat zien zijn de resultaten heel gevarieerd: 40% (2 respondenten) factureert 21-30 euro, telkens één respondent (20%) berekent 10-20 euro ofwel 31-40 euro ofwel 51-60 euro.

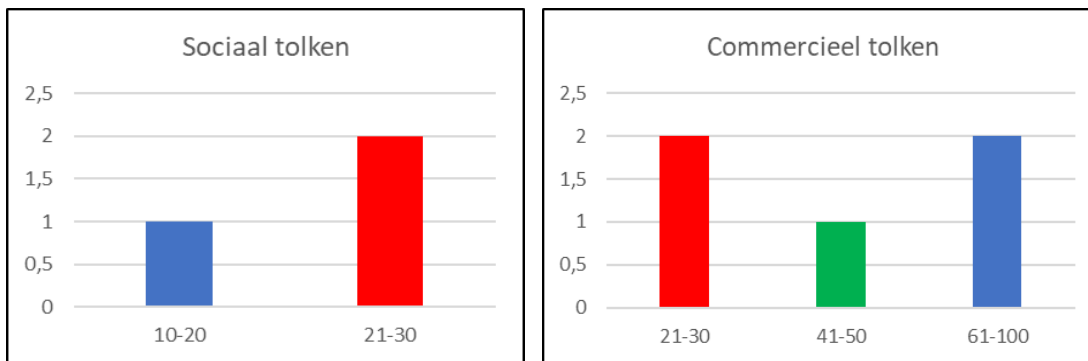
Slechts één respondent heeft het tarief voor tolken voor Europese instellingen aangegeven en het ligt bij hem op 51-60 euro.

Slowakije:

Het tarief voor beëdigd tolken voor een overheidsinstantie is bij de wet bepaald en het ligt op 20 euro. Wat het beëdigd tolken voor natuurlijke/rechtspersoon betreft, hebben wij antwoorden van twee respondenten ontvangen. De ene berekent 31-40 euro per uur tolken en de andere 51-60 euro. 3 ondervraagden tolken ook voor de Europese instellingen (zie grafiek Tolken voor Europese instellingen). 2 respondenten (75%) nemen 61-100 euro in beslag en één respondent berekent 31-40 euro.

Wat het sociaal en commercieel tolken betreft, zijn de resultaten tamelijk gevarieerd. 2 respondenten (66,7%) berekenen voor sociaal tolken 21-30 euro, terwijl 1 respondent (33,3%) 10-20 euro factureert. De grootste verschillen zien we bij commercieel tolken. 2 respondenten (40%) berekenen 21-30 euro, één respondent (20%) berekent 41-50 euro en 2 ondervraagden (40%) nemen 61-100 euro in beslag.

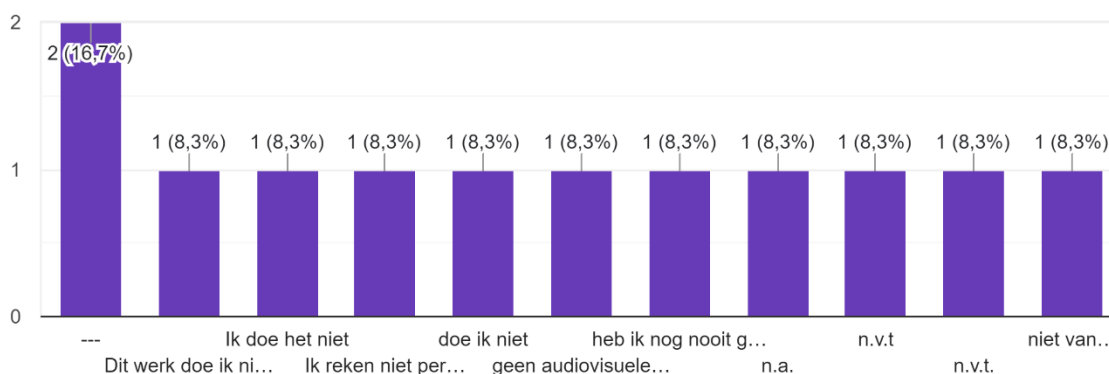

Vraag 32 - Hoeveel euro rekt u per minuut voor audiovisuele vertalingen?

Vraag nr. 32 ging over het tarief voor audiovisuele vertalingen. Slechts één respondent houdt zich met dit soort werk bezig en deze persoon berekent het tarief niet per minuut maar per titel (6 CZK).

32. Hoeveel euro rekt u per minuut voor audiovisuele vertalingen?

12 antwoorden

Vraag 33 - Hoeveel standaard pagina's tekst vertaalt u ongeveer per jaar in de combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands (exclusief literair vertalen)?

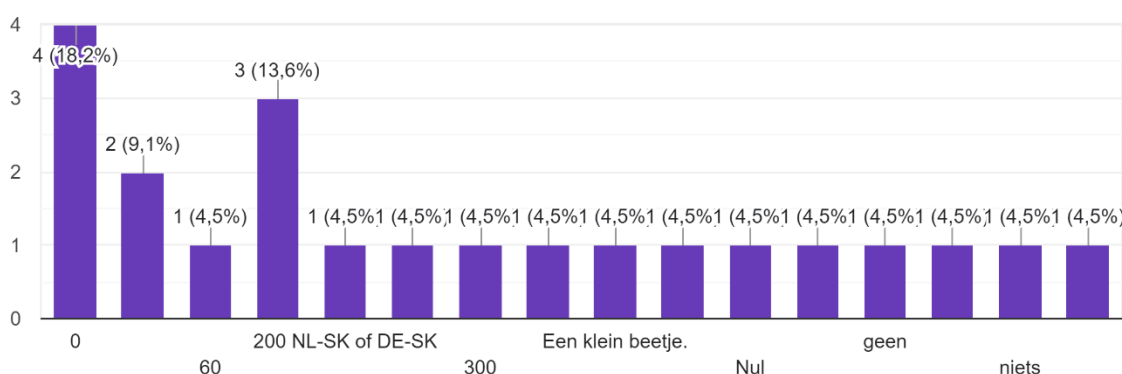
Het feit dat de meerderheid van de vertalers deze activiteit ook met andere activiteiten combineert illustreert ook de antwoorden op vraag 33. Deze ging over het aantal standaardpagina's met werktal Nederlands die de respondenten per jaar vertalen. Sommigen vertalen maar 60/120 pagina's per jaar, terwijl het voor anderen echt een voltijdse baan is met duizend vertaalde standaardpagina's. Het is niet mogelijk om een exact gemiddeld aantal aan te geven omdat de respondenten vaak zelf niet precies wisten hoeveel standaardpagina's ze vertalen. We hebben antwoorden als „geen idee“(4 keer)“, „dat is elk jaar anders“. „Ik houd statistieken niet bij“, „veel, veel meer dan duizend“, „vroeger meer dan 1000, nu occasioneel“, „het verschilt per jaar“, „dat kan ik niet zo snel berekenen“, „honderden“. Van 13 mensen hebben we een exact aantal gekregen, het laagste was 10, het hoogste 2000 maar omdat de vertalers meestal geen exacte statistieken bijhouden is het moeilijk om in te schatten.

Vraag 34 - Hoeveel standaard pagina's (300 woorden) literaire tekst (voor uitgevers) vertaalt u gemiddeld per jaar in de combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands?

In vraag 34 zijn we nagegaan hoeveel standaard pagina's literaire tekst de ondervraagden vertalen. Maar 13 respondenten houden zich met de literaire vertaling bezig. Telkens 46% (6 respondenten) vertaalt minder dan 100 pagina's per jaar ofwel tussen 200 en 300 pagina's en slechts 1 respondent (7,7%) vertaalt 800 pagina's.

34. Hoeveel standaard pagina's (300 woorden) literaire tekst (voor uitgevers) vertaalt u gemiddeld per jaar in de combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands?

22 antwoorden

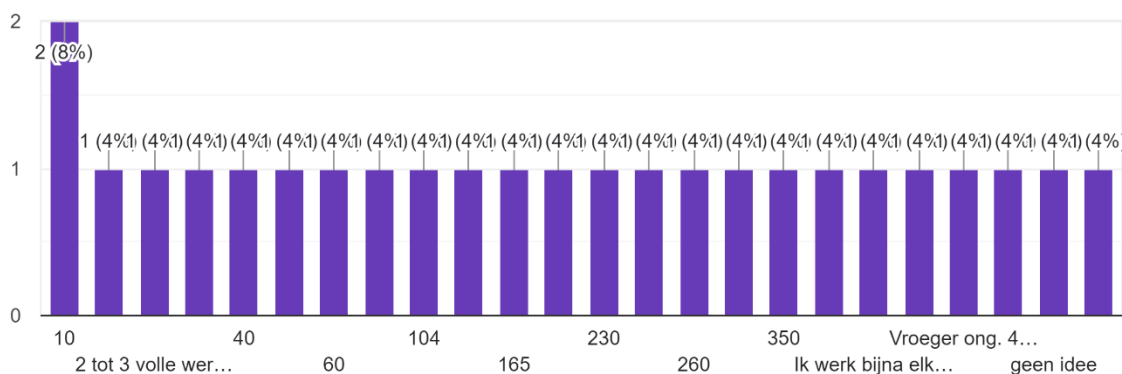

Vraag 35 - Hoeveel volle werkdagen (8 uur) vertaalt u gemiddeld per jaar?

Vraag 35 ging over het aantal volle werkdagen (8 uur) dat de ondervraagden per jaar vertalen uit of naar het Nederlands. Op deze vraag hebben we in totaal 25 antwoorden ontvangen. Het jaar telt ongeveer 255 werkdagen. 8 respondenten (32%) vertalen minder dan 63 dagen (ongeveer een kwart van het werkjaar), 3 respondenten (12%) vertalen tussen 64-127 dagen, 16% (4 respondenten) werkt met het Nederlands tussen 127-191 dagen en 24% tussen 191-255 dagen.

35. Hoeveel volle werkdagen (8 uur) vertaalt u gemiddeld per jaar?

25 antwoorden

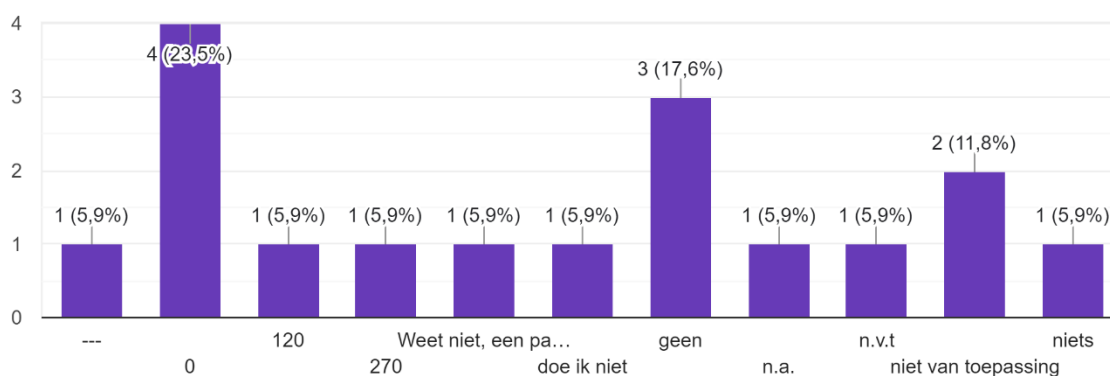

Vraag 36 - Hoeveel minuten audiovisuele inhoud vertaalt u gemiddeld per jaar?

In vraag 36 wilden wij weten hoeveel minuten audiovisuele inhoud men gemiddeld per jaar vertaalt. Voor de meeste respondenten was deze vraag niet van toepassing, omdat ze deze activiteit niet uitvoeren. Van concrete antwoorden hebben we deze gekregen: 270, 120, „Weet niet, een paar dagen werk. “

36. Hoeveel minuten audiovisuele inhoud vertaalt u gemiddeld per jaar?

17 antwoorden

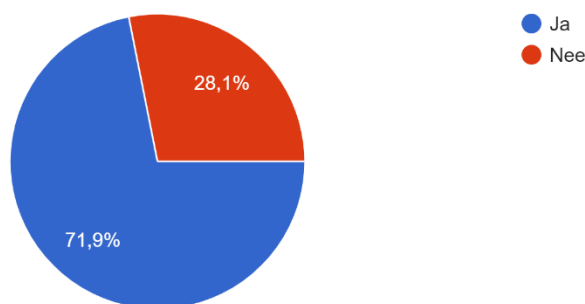
Vraag 37 - Heeft u nog andere opmerkingen of commentaren (bijvoorbeeld over de positie van vertalers/tolken in de maatschappij, de toekomst van dit beroep, aanvullingen op het formulier)?

In vraag 37 hebben wij de respondenten gevraagd of ze nog andere opmerkingen of commentaar hebben (bijvoorbeeld over de positie van vertalers/tolken in de maatschappij, de toekomst van dit beroep, aanvullingen op het formulier)? Meerdere vermeldden dat de honoraria voor de literaire vertalingen te laag zijn. Zonder de financiële steun van de partner zou het voor hen niet haalbaar zijn. Er heerst ook een overtuiging dat de vertalers slecht gewaardeerd zijn en dat het beroep onderschat wordt. In de afgelopen jaren groeit het aantal vertaalbureaus enorm en zij voegen een onredelijke marge toe. In de toekomst verwacht men een toename van post-editing van machinaal vertaalde teksten. „Het beroep is ondergewaardeerd, omdat tolken en vooral vertalers te individualistisch, te geïsoleerd bezig zijn en onvoldoende solidariteit en lef hebben om actie te voeren, maar ook omdat ze veel te bang zijn voor onderlinge concurrentie, in plaats van samen te strijden voor een betere betaling en andere rechten.” Het is van belang om de vertalers te hebben die “goede kennis van realia van het land hebben. Nederlands is anders dan Vlaams.” De respondenten vinden dit netwerk een heel belangrijke stap en zijn „heel benieuwd naar de resultaten daarvan. Deze meningen laten zien waarom het van cruciaal belang is om een vereniging te hebben die de vertalers en tolken met werktal Nederlands verenigt. Het creëert mogelijkheden om een netwerk op te bouwen en door middel van levenslang leren kan men eigen expertise voortdurend up-to-date houden.

Vraag 38 - Bent u geïnteresseerd om lid te worden van het Netwerk vakvertalen en tolken NEM (NVVT NEM) dat tot doel heeft een beroepsprofiel en onderwijsnormen te ontwikkelen, evenementen voor voortdurende en levenslange opleiding te organiseren, persoonlijke ontmoetingen voor vertalers te organiseren, enz.?

In vraag 38 zijn we nagegaan of de respondenten lid willen worden van het netwerk NVVT NEM. Zoals de grafiek laat zien, is de meerderheid van de respondenten geïnteresseerd in het netwerk.

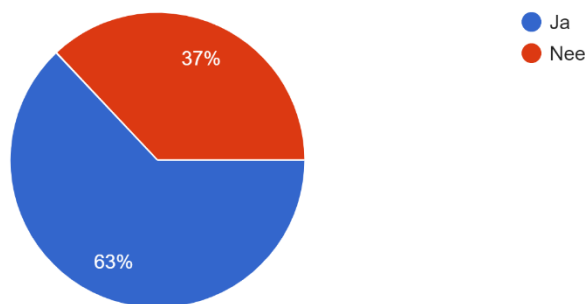
38. Bent u geïnteresseerd om lid te worden van het Netwerk vakvertalen en tolken NEM (NVVT NEM), dat tot doel heeft een beroepsprofiel en onde...ontmoetingen voor vertalers te organiseren, enz.?
32 antwoorden

Vraag 39 - Zo ja, heeft u belangstelling voor een persoonlijk profiel op de website van de vereniging waarmee u uw activiteiten kunt promoten?

63% van de respondenten heeft ook belangstelling bij een persoonlijk profiel op de website van de vereniging om eigen activiteiten te kunnen promoten.

39. Zo ja, heeft u belangstelling voor een persoonlijk profiel op de website van de vereniging waarmee u uw activiteiten kunt promoten?
27 antwoorden

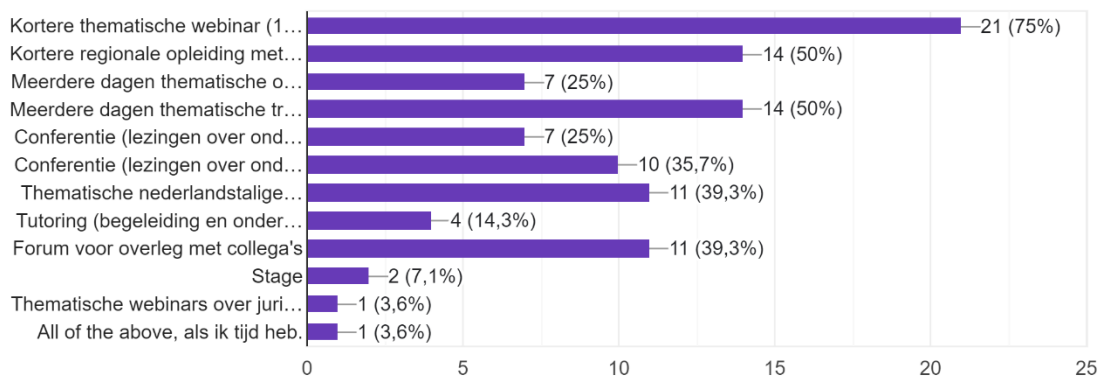

Vraag 40 - Aan welke vorm van bijscholing geeft u voorkeur?

In vraag 40 hebben we onderzocht aan welke vorm van bijscholing de ondervraagden voorkeur geven. De respondenten konden kiezen uit kortere thematische webinars, kortere regionale opleiding met fysieke deelname, meerdere dagen thematische online-training of training met fysieke deelname, conferentie, Nederlandstalige sessie op een internationale translatoologische conferentie, tutoring, stage of forumoverleg met collega's. De meeste respondenten geven de voorkeur aan kortere thematische webinars (75%). Telkens 50 % van de respondenten zou graag kortere regionale opleiding met fysieke deelname willen volgen ofwel meerdere dagen thematische training met fysieke deelname. De grafiek laat zien dat ook de andere vormen van training vrij hoog scoorden en dat er interesse is voor diverse vormen van training, waarmee we ook zeker rekening zullen houden bij het organiseren van de toekomstige activiteiten van ons netwerk.

40. Aan welke vorm van bijscholing geeft u voorkeur?

28 antwoorden

Vraag 41 - We zouden het op prijs stellen als u bereid bent om uw e-mail op te geven zodat we met u persoonlijk contact kunnen opnemen in verband met de deelname aan het nieuw opgerichte Netwerk Vakvertalen en Tolken NEM, informatie over nascholingen en verder onderzoek.

Bijna 80% (27 mensen) van de ondervraagden heeft ook hun e-mailadres opgegeven zodat we met hen persoonlijk contact kunnen opnemen in verband met de deelname aan het nieuw opgerichte Netwerk Vakvertalen en Tolken NEM en zodat ze informatie over nascholingen en verder onderzoek kunnen ontvangen.

6. Leer de vertalers/tolken kennen

Profiel 1

Beëdigd vertaler/tolk en docent Nederlands

Marta Kostelecká

Mijn achtergrond

Ik ben in Brno gevestigd en werkzaam aan de Masaryk Universiteit. Mijn werktalen zijn hoofdzakelijk Tsjechisch en Nederlands. Ik heb ook Engels gestudeerd maar dat gebruik ik professioneel niet (meer). Met het Nederlands begon ik te werken als docente en vertaalster na voltooiing van mijn masteropleiding. Ik ben docente Nederlands (taalverwerving, taalkunde, vertalen en tolken). Daarnaast ben ik als beëdigd vertaler en tolk voor het Nederlands werkzaam. Ik houd me vanaf 2006 bezig met vertalen en lesgeven.

Mijn kwalificatie

Ik studeerde Nederlandse en Engelse taal en literatuur en verder deed ik het promotietraject Algemene taalkunde. Behalve de CNaVT (C1-niveau) heb ik nascholingen gevolgd bij de Kamer van Beëdigde vertalers die bestemd waren voor vertalers in en uit het Nederlands en verder heb ik docentennascholingen gevolgd bij de Taalunie.

Mijn klanten

Mijn klanten komen meestal uit de commerciële sector (vertaalbureaus, particulieren) en van de rechtbanken en andere overheidsautoriteiten. Ik promoot mijn werk via de website *Na volné noze*. Verder werk ik met een aantal vaste vertaalbureaus maar meer werk zou ik niet aan kunnen en daarom werk ik niet echt hard aan de promotie.

Competentieprofiel

Belangrijk voor de uitvoering van dit beroep vind ik zeker de kennis van de doel- en brontaal, doel- en broncultuur maar ook een zekere kennis van de rechtssystemen van NL, BE en CZ, verder nauwkeurigheid, stressbestendigheid. Taaltechnologie speelt een helpende rol. Het is een goede buur maar soms een verre vriend. Ik voel me niet zozeer door AI bedreigd in het Nederlands, wel denk ik dat grote talen zoals het Engels zich zeker bedreigd moeten voelen.

Toekomstperspectieven

Ik zie wel goede perspectieven wat betreft vertalen in en naar kleine talen maar ik denk ook dat het onvermijdelijk is dat ook hier de AI een grote rol gaat spelen. Het leukste aan dit beroep vind ik dat ik steeds nieuwe termen, situaties en thema's maar ook nieuwe mensen leer kennen. Verder vind ik het goed dat ik door het vertalen mijn kennis van het Nederlands steeds aan het bijhouden en vergroten ben. De grootste uitdaging van dit beroep is de timemanagement als men naast een volle baan vertaalt. En of ik weer hetzelfde beroep kiezen, als ik opnieuw zou mogen kiezen? Ja, absoluut.

Netwerken

Ik ben lid van de Kamer van beëdigde tolken van Tsjechië en verder lid van de vereniging van docenten Nederlands. Ik vind dit belangrijk voor het uitvoeren van het werk. Ik ken vooral collega's in CZ en SK, ook enkele vertalers in Nederland. Ik ben lid van een FB-groep van vertalers, de toegevoegde waarde is dat er soms snel een vraag kan worden gesteld en meestal komt ook snel een antwoord. Het zou fijn zijn om meer bijeenkomsten voor vertalers Nederlands te organiseren.

Aan de toekomstige collega's

De nieuwe generatie vertalers en tolken Nederlands zou ik willen meegeven dat het een leuk beroep is, maar dat ze vooral zelf moeten leren vertalen en niet alleen steun zoeken bij vertaalmachines.

Profiel 2

Beëdigd vertaler/tolk en literair vertaler

Veronika Ter Harmsel Havlíková

Mijn achtergrond

Ik ben in Nederland gevestigd. Mijn werktalen zijn Nederlands-Tsjechisch v.v. voor beëdigde opdrachten, verder vertaal ik ook uit het Engels en Duits. Met het Nederlands begon ik eigenlijk al tijdens mijn studie Nederlands te werken, eerst als rondleidster en relatief snel daarna ook als tolk/vertaler. Ik ben beëdigd tolk/vertaler Nederlands-Tsjechisch. Met vertalen en tolken ben ik sinds 1997 bezig. Vanaf 2000 tot 2020 was ik beëdigd in Tsjechië, sinds 2018 tot nu toe in Nederland.

Mijn kwalificatie

Ik heb neerlandistiek aan de Karelsuniversiteit in Praag en aan de Universiteit Utrecht gestudeerd. Na mijn verhuizing naar Nederland heb ik nog een opleiding gevolgd in Algemene Tolkvaardigheden op ITV Hogeschool voor Tolken en Vertalen Utrecht, en in het kader van permanente educatie een hele reeks cursussen zoals tolkenethiek, gedragscode, taal van de rechtbank, tolken voor de politie, telefonisch tolken etc.

Mijn klanten

Mijn klantenkring bestaat uit de overheid, grote bedrijven, maar ook particulieren. Klanten bereik ik via mijn websites, in Tsjechië heb ik een inmiddels zeer gerenommeerd en goedlopend bedrijf dat partner is van beide ambassades, van de Netherlands Czech Chamber of Commerce, maar ook van de Taalunie. In Nederland werkt de mond-tot-mondreclame het meest efficiënt. Lidmaatschap in een

beroepsorganisatie (zoals de NGTV en de Orde nu of zoals de Komora soudních tlumočnicků of JTP vroeger) heeft me nooit een klant opgeleverd.

Competentieprofiel

Perfekte taalkennis en integriteit vind ik de belangrijkste competenties voor de uitvoering van dit beroep. Ik gebruik alle technische middelen die me deze tijd biedt, natuurlijk zijn CAT-tools, digitale woordenboeken en vertaalmachines een nuttige ondersteuning. Vooralsnog voel ik me niet door AI bedreigd, de resultaten die GTP-chat levert op het gebied van vertaling zijn tot nu toe eerder teleurstellend, maar de ontwikkeling gaat verder. Ik verwacht niet dat AI ooit leert lachen of ironie begrijpt, maar wellicht worden de te vertalen teksten in zo'n vorm aangeboden, dan ze steeds beter behapbaar zijn voor de AI.

Toekomstperspectieven

De toekomstperspectieven voor dit beroep zie ik helaas somber, ik vraag me af of er over 10 of 20 jaar nog tolken zijn.

Het leukste aan dit beroep vind ik de afwisseling, steeds andere teksten uit verschillende branches, telkens andere tolkopdrachten op verschillende gebieden.

De grootste uitdaging van dit beroep is de grote verantwoordelijkheid een beëdigd tolk/vertaler draagt. Een fout maken kan grote gevolgen hebben. Daarnaast is het een uitdaging om tijdens hoorzittingen, verhoren e.d. onpartijdig en onafhankelijk te blijven. Men moet permanent alert zijn op de integriteit tijdens de uitvoering van dit beroep. En of ik weer hetzelfde beroep kiezen, als ik opnieuw zou mogen kiezen? Lastige vraag, maar anno 2023 waarschijnlijk niet.

Netwerken

Ik ben lid van NGTV en van de Orde van Registertolken en -vertalers. Ik doe het eerder uit loyaliteit en solidariteit, verder brengt me het lidmaatschap geen voordelen. Ik ben in contact met collega's zowel in Nederland als in Tsjechië. Ik zou best wel meer in contact willen zijn met collega's.

Aan de toekomstige collega's

De technologische ontwikkeling is niet te stoppen, het beroep van tolk/vertaler zal niet verdwijnen, maar dat er steeds minder tolken/vertalers nodig zijn is een feit. Denk daarom goed na voor je voor dit beroep kiest. Maar aan de andere kant heb je als tolk zoveel vaardigheden ontwikkeld (denk bijvoorbeeld aan communicatie skills, brede vakkennis op allerlei gebieden, topgeheugen) dat je makkelijk een andere baan vindt, mocht het op dit gebied tegenvallen.

Profiel 3

Beëdigd vertaler/tolk Nederlands en overheidsdienstmedewerker

Catherina Van den Brinková Štifterová

Mijn achtergrond

Ik ben formeel net buiten Praag gevestigd, maar werk voornamelijk in Praag. Mijn werktalen zijn (naast Tsjechisch als moedertaal) Duits, Nederlands en Engels.

Eigenlijk heb ik tijdens mijn studie Tsjechische les aan Nederlanders gegeven, na mijn studie ben ik dan gelijk als vertaalster en tolk gaan werken op de internationale afdeling van een overheidsdienst. Dit bracht als voordeel dat ik gelijk met verschillende talen kon gaan werken maar ook vakkennis kon opdoen.

Mijn beroep is spannend en uitdagend, met veel afwisseling. Ik ben met dit beroep eigenlijk mijn hele werkende leven bezig, al zo'n 25 jaar... (opdrachten tijdens mijn studie niet meegerekend).

Mijn kwalificatie

Ik ben afgestudeerd aan de Karelsuniversiteit als vertaler en tolk (Duits) en heb daarnaast Nederlands en Hebreeuws gestudeerd aan dezelfde universiteit.

Later heb ik nog verschillende cursussen op het gebied van recht gevolgd (in Praag en in het buitenland), inclusief een verplichte cursus voor beëdigde vertalers aan de faculteit Rechtsgeleerdheid; ik heb ook veel examens in strafrecht en belastingrecht afgelegd. En ik heb veel cursussen gevolgd, waaronder die voor vertalers en tolken bij de Tsjechische kamer van beëdigde tolken en vertalers en bij de Duitse organisatie BDU en bijvoorbeeld Nederlandse organisatie KTV.

Mijn klanten

Ik werk met name voor advocatenkantoren, rechtbanken, officieren van justitie en politie. Ik heb ook een klein aantal agenturen, voor die ik graag werk (in Tsjechië en in het buitenland) – maar het is meer omdat ik het contact wil houden, dan dat ik er afhankelijk van zou zijn. Vroeger had ik LinkedIn, gaf lezingen aan vakgenoten en juristen, schreef enkele vaktechnische artikelen en gaf les aan toekomstige juristen, tolken en vertalers. LinkedIn heb ik niet meer (heb ik vanwege bepaalde opdrachten uitgezet en dan nooit meer weer geactiveerd), maar het werkte wel. Vandaag krijg ik mijn klanten, omdat hun collega's me hebben aanbevolen. En door in het openbaar register van vertalers en tolken van de Tsjechische overheid te staan. En ja, ik vind het zinvol om zichtbaar te zijn via een beroepsorganisatie. Het helpt ook om daarheen te gaan waar jouw klanten elkaar ontmoeten, waar zij met elkaar discussiëren zoals op conferenties of cursussen voor advocaten of de politie. Daar kom je in gesprek met potentiële klanten die het ook waarderen dat je interesse hebt in hun vak.

Competentieprofiel

Naast zeer goede taalkennis en tolktechniek vond ik altijd de oriëntatie op het rechtsgebied van belang, analytisch vermogen, kennis van de rechten en plichten van de tolk, gedragscode, het je bewust zijn van de rechten van de persoon voor die ik tolk, een beetje acteren, werken met je stem. En nieuwsgierigheid is van belang, dat helpt ons om niet alleen woorden te vertalen, maar echt de inhoud van de boodschap te begrijpen. En respect voor de communicatiepartners hoort hier ook bij. Vroeger was ik een fan van taaltechnologie, maar ik heb bij mezelf gemerkt, dat ik dan niet meer zo nadenk en dat ik het eigenlijk ook minder leuk vind, en als een soort robot werk. Ik ben gestopt met gebruik van taaltechnologie en heb gelukkig genoeg werk en hoef me niet te laten dwingen.

Ik persoonlijk voel me ook niet (meer) bedreigd door AI, omdat ik een hoge specialisatie heb en klanten, die vanwege allerlei redenen niet gauw met AI gaan werken (zoals overheidsinstellingen). Maar bij de advocaten zie ik dat zij zich daarmee wel bezighouden en al eerste stappen doen, om AI voor hun werk in te zetten.

Toekomstperspectieven

Het beroep verandert zeer, vooral voor vertalers. Voor tolken vallen de veranderingen op dit moment nog wel mee. Ik zie de verandering ook sterk bij de advocaten. Lazen zij vroeger elke tekst nauwkeurig over en over, nemen zij vandaag de dag genoegen met een veel lagere standaard en zijn zij zelfs met pure DEEPL-producten tevreden.

Het leukste aan mijn beroep vind ik het kunnen bijdragen aan de rechtsstaat, het mogelijk maken van communicatie, het ontdekken van betekenis en deze voor anderen toegankelijk te maken, de politie van verschillende landen te kunnen ondersteunen.

De grootste uitdaging van mijn beroep is het nee kunnen zeggen, nee deze opdracht kan ik niet aannemen. Er zijn zoveel spannende opdrachten...

Als ik opnieuw zou mogen kiezen, of ik weer hetzelfde beroep zou kiezen? 100% ja.

Netwerken

Ik ben lid van de Tsjechische kamer van beëdigde tolken en vertalers, ik zat voor meer dan 10 jaar in het bestuur van deze organisatie en in het bestuur van Eulita. Ik was heel veel jaren ook lid van andere organisaties (JTP, Germanic Society for Forensic Linguistics, IAFL en andere). Daardoor had ik ook veel contact met vertalers en tolken uit andere landen. Ik vond het ook altijd belangrijk om ervaringen met anderen uit te wisselen, op de hoogte te zijn van de nieuwste ontwikkelingen in ons beroep. Nu werk ik veel meer op mijzelf. Dat heeft ermee te maken dat ik te veel werk heb en er geen tijd over is voor internationale contacten.

Het belang om nog meer in contact te willen zijn met collega's is voor mij persoonlijk daardoor afgenomen.

Aan de toekomstige collega's

Wat zou ik de nieuwe generatie vertalers en tolken Nederlands wensen voor de toekomst? Dat klanten zullen inzien dat AI de mens niet volledig kan vervangen, dat klanten zullen inzien, dat een gekwalificeerde vertaler of tolk garant staat voor kwaliteit en voor geheimhouding.

Profiel 4

Beëdigd vertaler/tolk Nederland/Tsjechië – voltijdsbaan

Ton (Antonín Barend) Máčel

Mijn achtergrond

Ik ben in Scheveningen en Pavlov gevestigd. Ik werk als tolk en vertaler en mijn werktalen zijn Tsjechisch (A), Nederlands (A), Slowaaks (B), Duits (B), Engels (B). Ik ben tweetalig (Nederlands/Tsjechisch), of eigenlijk drietalig (ook Duits) opgevoed en beweeg mij altijd al in die drie talen, in alles wat ik doe. Ik houd me hiermee al meer dan 50 jaar bezig.

Mijn kwalificatie

Talenschool Brno (Duits+Russisch), met staatsexamens in 1971. Ook een beetje Nederlands, eveneens met staatsexamen (1970). Daarna (1971-1974) studie tolk/vertaler Duits+Engels, eerst aan de Universiteit van de 17^e November Praag, Instituut vertaalkunde en tolken te Bratislava, daarna (1974-1976) voortzetting van dezelfde studie aan de vakgroep translatologie, Filosofische faculteit van de Karelsuniversiteit Praag. In 1974 ben begonnen met neerlandistiek aan de FF UK begonnen, maar niet afgemaakt.

Ik heb heel veel nascholingen gevolgd, o.a. in 1986-1987 een commercieel-administratieve opleiding aan het Alphens Studiecentrum (vakken als marketing, handelsrecht, bedrijfseconomie, boekhouden en Nederlands). Later “permanente educatie” - diverse cursussen, seminars, congressen, 3 of 4 keer cursussen aan de Tsjechische Justitie-academie.

Mijn klanten

Mijn klanten zijn van overal - overheden, bedrijfsleven, particulieren etc. Via lijsten van de diverse beroepsverenigingen, ambassades, vroeger ook Gouden gids etc.

Ik promoot mijn werk door kwaliteit en goede relaties met klanten. Door mond op mond reclame en de bovengenoemde lijsten heb ik (soms meer dan) voldoende werk. Ik zoek geen klanten meer, die komen vanzelf. Beroepsorganisaties en een actieve rol van de leden zijn absoluut noodzakelijk.

Competentieprofiel

Bij de belangrijkste competenties voor de uitvoering van dit beroep hoort een zo breed mogelijke algemene ontwikkeling - zowel economisch, juridisch als ook technisch en maatschappelijk. Interesse voor alles wat er in de wereld om ons heen gebeurt. Talenkennis is vanzelfsprekend, en ook geen "watervrees" voor IT en de technische details ervan.

Taaltechnologie speel een sleutelrol in mijn beroep. Het begon met een grote uitdaging: in het Westen een typemachine te vinden die Tsjechische diakritische tekens aankon, dan (in 1985 of 1986) een eerste PC met de eerste tekstverwerkers, dan de eerste spellingcheckers, enz. enz. Ik voel met niet bedreigd door AI, we moeten er mee leren omgaan. Dat is de basis voor de volgende generaties vertalers en tolken. Anders kun je ook een kluizenaar worden.

Toekomstperspectieven

Nog minstens één generatie vooral omgang met taal, daarna vooral goede samenwerking met AI. Het leukste aan mijn beroep vind ik het veelzijdige, alle facetten van het leven leren kennen. De grootste uitdagingen van mijn beroep zijn inpassing in de maatschappij (dus vermijden van individualisme), samenwerking met collega's, economische aspecten ("je brood kunnen verdienen"), stress als er te veel op je afkomt. Barrières van onbekende terreinen overwinnen. Of ik opnieuw hetzelfde beroep kiezen? Ja, maar misschien zou ik eerst iets anders studeren, b.v. rechten.

Netwerken

Ik ben lid van diverse organisaties, sinds > 50 jaar. Het is onmisbaar. Ik ken vele collega's wereldwijd. Ik ben o.a. lid van diverse WhatsApp-groepen binnen de ORTV en mede-coördinator van onze Slowaaks-Tsjechische groep van registertolken en -vertalers in Nederland. Ik ben best veel in contact met collega's, maar het is een constant proces, noodzakelijk (en meestal prettig).

Aan de toekomstige collega's

Wat zou ik de nieuwe generatie vertalers en tolken Nederlands voor de toekomst zou wensen?

Meer zelfbewustzijn, vooral bij de vertalers. Sterke en zelfbewuste beroeps- en brancheverenigingen die zich tegenover de vertaalbureaus en overheden kunnen doorzetten. Minder marktwerking voor de (toch al veel te individualistische) freelance collega's, betere coördinatie onderling. Oneindige nieuwsgierigheid.

Profiel 5

Beëdigd vertaler Nederlands en vertaler voor de EU-instellingen

Radoslav Berecký

Mijn achtergrond

Op dit moment werk ik voltijds als vertaler voor de Raad van de EU en ben gevestigd in Brussel en Košice. Tijdens mijn studieverblijf aan de Heinrich Heine Universiteit in Düsseldorf begon ik Nederlands te leren. Toen studeerde ik Duits en Engels aan de Universiteit in Prešov. Na mijn afstuderen in 1999 registreerde ik me als beëdigd tolk en vertaler voor Engels en Duits. In het Oosten van Slowakije, waar niemand Nederlands kon vertalen, ontdekte ik de vraag naar Nederlandse vertalingen. In 2000 richtte ik samen met collega's de vertaalopleiding op aan de Universiteit Prešov en begon ik in 2004 voor de Raad van de EU in Brussel te werken als vertaler Engels. In Brussel volgde ik intensieve cursussen Nederlands aangeboden door mijn werkgever en de KU Brussel. In 2008 keerde ik terug naar Slowakije, behaalde mijn beëdigde vertalersdiploma voor Nederlands en Tsjechisch en ben sindsdien voltijds werkzaam als beëdigd vertaler.

Mijn kwalificatie

Ik ben beëdigd vertaler Engels, Duits, Nederlands en Tsjechisch. Als afgestudeerd leraar Engels en Duits specialiseerde ik me later ook in het vertalen van en naar het Nederlands en Tsjechisch. Tijdens mijn universitaire studie kon ik geen tolk- en vertaallessen volgen, maar er waren wel vertaalcolleges in het curriculum. In Brussel

volgde ik verplichte cursussen over het werken met CAT-tools, hoewel machinale vertaling destijds nog niet bestond. Voor beëdigde vertalingen in Slowakije gebruikte ik geen CAT-tools vanwege het ontbreken van bruikbare OCR-tools en de hoge kosten. Dit is in de loop der tijd aanzienlijk veranderd.

Mijn klanten

Na mijn beëdiging richt ik me vooral op beëdigde vertalingen voor staatsinstellingen, politie, rechtbanken en procureurs. Mijn expertise omvat Europese opsporingsbevelen, het strafrecht in het algemeen en civiele zaken, met een focus op echtscheidingen, rechten en plichten van ouders tegenover minderjarige kinderen, alimentatie en handelszaken. Ik werk maar beperkt voor vertaalagentschappen. Samen met mijn vrouw die ook beëdigd vertaalster en tolk is, heb ik een vertaalbureau opgericht dat diensten aanbiedt aan particulieren, voornamelijk voor persoonsdocumenten. Een bepaalde periode vertaalde ik veel medische rapporten. Nu werk ik exclusief voor de Raad, uitsluitend met Engels. Na mijn loopbaan bij de EU-instellingen plan ik terug te keren naar Slowakije en opnieuw als beëdigd vertaler te werken.

Competentieprofiel

Mijn vertaalkwaliteiten heb ik oorspronkelijk ontwikkeld in grote talen (Duits, Engels) en later overgedragen naar het Nederlands en Tsjechisch. Ik hecht veel belang aan kennis van de moedertaal naast vreemde talen en specialisatie, waarbij ik nooit technische vertalingen doe. Het verwerven van uitgebreide kennis van recht en rechtssystemen in mijn werkgebieden is voor mij essentieel.

Het plezier en de uitdaging van mijn beroep liggen in het werken met tekst. Technologie zie ik als een noodzakelijk kwaad; taal is voor mij geen middel maar een doel. Als ik opnieuw zou moeten kiezen, zou ik zeker dit beroep kiezen, omdat werken met taal en tekst voor mij onontkoombaar is.

Toekomstperspectieven

Ik geloof dat menselijke hersenen niet volledig vervangen kunnen worden door machines, maar ik zie een evolutie in het werk van de vertaler naar post-editing. Klassiek vertalen zal verdwijnen, waarbij de vertaler iets van de machine ontvangt en dit verder bewerkt. Activiteiten zoals rewriting, reformulering en proofreading zullen steeds prominenter worden. Mijn voorkeur gaat uit naar, wat ik noem “klassiek vertalen” bij beëdigde vertalingen, waarbij ik vertrouw op mijn kennis en ervaring. In Brussel gebruik ik daarentegen uitsluitend CAT-tools en machinale vertaling.

Ik voel me niet bedreigd door AI, omdat ik ervan overtuigd ben dat menselijke controle en revisie van de machine-uitvoer altijd nodig zullen zijn. Informatieve vertalingen kunnen mogelijk zonder menselijke tussenkomst, maar bij moeilijke vertalingen met een grote impact, zoals juridische teksten, zal menselijke input altijd noodzakelijk zijn.

Netwerken

Hoewel ik geen lid ben van een beroepsorganisatie, geef ik de voorkeur aan direct contact met relevante instellingen die mijn beroep beïnvloeden. Desondanks ben ik een groot voorstander van het initiatief om een netwerk voor vertalers en tolken Nederlands op te richten en vindt het jammer, dat dergelijke initiatieven niet voor grotere talen bestaan.

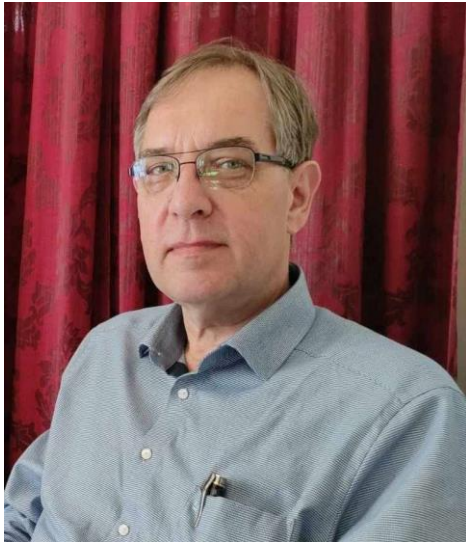
Aan toekomstige collega's

Vertalers vergrijzen mentaal niet; voortdurend leren is een uitdaging en inspiratie, als vertaler ben je nooit perfect genoeg en hebt steeds reden om beter te worden.

Profiel 6

Beëdigd vertaler/tolk Slowakije/Nederland – voltijdsbaan

Rudolf Kooijman

Mijn achtergrond:

Ik ben gevestigd in de stad Lučenec in het zuiden van Midden-Slowakije. Daar heb ik een kantoor waar ik 's ochtends naartoe ga. Ik vertaal voornamelijk vanuit het Russisch, Tsjechisch en Slowaaks naar het Nederlands. Daarnaast vertaal ik veel van het Nederlands naar het Slowaaks, waarbij ik alle teksten laat corrigeren. Indien nodig vertaal ik ook uit het Servisch en Kroatisch. Het lukt me meestal ook om onbeëdigde vertalingen te doen van korte Oekraïense en Poolse documenten.

Ik ben voornamelijk vertaler en in mindere mate tolk. Daarnaast voer ik verschillende activiteiten uit die ik zou omschrijven als paralinguïstica. Hieronder vallen consultancy, commerciële adviezen en vooral advies voor privépersonen. Ik help bijvoorbeeld een Nederlandse vader die door zijn Slowaakse vrouw wordt opgeroepen om meer alimentatie te betalen. Ik regel een advocaat voor zo'n man, ga met hem naar relevante instellingen, naar de rechtbank en help hem zijn probleem op te lossen. Ook help ik mensen met bellen, e-mails schrijven of formulieren invullen in mijn werktaal (-talen). Vaak werken deze mensen in het buitenland en hebben ze moeite om te communiceren in de taal van hun werkgever. Ik bied deze diensten aan omdat overheidsinstellingen in Slowakije geen loket hebben om mensen in tweetalige situaties te helpen.

Mijn kwalificaties:

Op de middelbare school heb ik 8 talen gestudeerd: Nederlands, Duits, Engels, Frans, Russisch, Italiaans, Latijn en Grieks. Vervolgens heb ik Slavische taal- en letterkunde gestudeerd aan de Rijksuniversiteit Utrecht en Leiden (Russisch, Tsjechisch, Slowaaks en Oud-kerkslavisch). Op een bescheiden niveau heb ik later ook Servisch en Kroatisch gestudeerd en voor het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken brieven uit deze talen vertaald.

Na mijn studie heb ik me aangemeld als beëdigd vertaler Russisch, Tsjechisch en Slowaaks. Sinds 1989 ben ik beëdigd vertaler en ben ik al 34 jaar actief in tolken en vertalen. Vanaf 1993 ben ik intensief gaan tolken voor de Nederlandse politie en justitie. Destijds had ik geen tolktraining en merkte ik dat ik bepaalde competenties miste. Achteraf denk ik dat het heel gedurfd was om te gaan tolken zonder de juiste opleiding. Ik ben in het diepe gegooid en heb vanaf het begin consecutief getolkt. Ik heb weinig tot geen ervaring met simultaantolken en gebruik fluistertolken niet graag. Momenteel moet ik in Nederland om de 5 jaar een examen afleggen en aantonen dat ik 80 permanente educatiepunten haal. Dit heb ik ingevuld met tentamens Inleiding in de rechtswetenschap, criminologie en een rigoroos opleiding in de vertaalwetenschap.

Mijn klanten:

Op dit moment heb ik vertaalbureaus in Nederland en België als klant. Ik vertaal allerlei documenten voor ze, waaronder KvK-uittreksels, verklaringen van de Belastingdienst, vonnissen, persoonsdocumenten en technische documenten. Daarnaast heb ik veel particuliere klanten met meestal kleinere opdrachten. In Nederland heb ik bedrijfsklanten voor handleidingen, bestekken voor bouwbedrijven, en werk ik al 20 jaar voor een adoptieagentschap. In Slowakije werk ik veel voor het Openbaar Ministerie (70%), voornamelijk rechtshulpverzoeken, en minder voor rechtbanken (20%) en politie (10%). In Nederland vertaal ik voor een vertaalbureau dat een aanbesteding heeft gewonnen voor medische rapporten voor het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV). De Nederlandse overheid heeft besloten al het tolk- en vertaalwerk uit te besteden aan een aantal vertaalbureaus die tenders hebben gewonnen. Momenteel gaat het om 34 sectoren van de overheid die via vertaalbureaus vertalingen laten maken.

Competentieprofiel:

Ik vind het erg belangrijk dat toekomstige vertalers basiskennis opdoen van tolktechnieken en notatietechniek. Verder is een cursus inleiding in het recht essentieel in de juridische sector.

Achteraf heb ik spijt dat ik geen opleiding in tolktechnieken heb gevolgd. Notitietechniek kan volgens mij enorm helpen bij het tolken. Gezien de veranderende werkomstandigheden en de afname van het werk ben ik geen echte voorstander van permanente educatie. Sommige taalcombinaties dreigen er zelfs door te verdwijnen, omdat er tegenover de scholingsplicht te weinig betaald werk staat.

De grootste uitdaging is om telkens voldoende werk binnen te halen en klanten te overtuigen dat ik de juiste persoon ben voor hun opdracht. Het is belangrijk om flexibel en innovatief te zijn en nieuwe klanten te zoeken. Als je eenmaal klanten hebt, kun je op een vriendelijke en prettige manier van je werk genieten. Daarbij geldt ook dat ik veel talen beheers en klanten in verschillende landen bedien die mijn hulp nodig hebben. Voor iemand die begint met vertalen, is het overwegen van het huren van een kantoor of het combineren van dit beroep met een andere baan een optie.

Ik denk dat het belangrijk is voor iemand die vertaler en tolk wil worden om enige tijd in het land of landen van zijn/haar werktaal/werktalen door te brengen. Hierdoor begrijp je hoe overheidsinstellingen werken, hoe het sociale systeem in dat land werkt, enzovoorts. Dit leer je niet als je slechts twee weken naar Nederland of België gaat. Het zorgen voor toegevoegde waarde is essentieel, dus je moet bereid zijn om je te specialiseren, b.v. in het recht of economie.

Toekomstperspectieven

Voel ik me bedreigd door AI? Over het algemeen voel ik me nooit bedreigd. Ik ben blij dat ik vertalen op de moeilijke manier heb geleerd. In 2014 ben ik door ziekte gaan nadenken over hoe ik makkelijker kan vertalen. CAT-tools waren toen te duur voor mij, dus kocht ik dicteersoftware en later kwamen de tools voor machinale vertaling. Ik denk dat je een goede professionele vertaler moet zijn om iets te hebben aan die tools. AI vertaalt heel mooi, maar soms wordt de moordenaar ineens vermoord in plaats van het slachtoffer. Het is dus altijd slechts een hulpmiddel, meer niet.

Netwerken

Ik ben nooit lid geweest van een vertaal- of tolkorganisatie. Als eigenaar van een vertaalbureau heb ik altijd veel contacten gehad met vertalers en werk ik intensief samen met een aantal vertalers in verschillende landen. Ik ben wel ingeschreven op ProZ.com en Translatorscafé en heb via deze platforms werk aangeboden aan andere vertalers. Om mijn werk te promoten, heb ik verschillende websites en ben ik ingeschreven bij verschillende ambassades en in het register van beëdigde vertalers en tolken in Nederland (het Bureau Wbtv) en Slowakije.

Aan toekomstige collega's

Ik denk dat tolken en vertalen een leuk beroep is waarmee je goed kunt verdienen en waar je goed van kunt leven. Elke keer denk ik dat ik toegevoegde waarde bied aan mijn klanten, omdat ik bijna altijd hun bronteksten corrigeer voordat ik de vertaling maak. Het is een beroepsafwijking. Het irriteert me als ik een tekst niet begrijp of als er taalfouten in staan.

Ik wens toekomstige vertalers en tolken plezier in hun werk. Het maakt helemaal niet uit wat je in het leven doet, als je het maar met plezier doet. Als tolk heb ik veel leuke dingen meegemaakt, zoals tolken voor de Nederlandse koningin of de minister-president in de Tweede Kamer, maar ook in stadhuizen en bij allerlei bijeenkomsten.

Tolken is altijd leuk. Het is ook vreselijk spannend, je bent vaak op van de zenuwen, maar het is hartstikke leuk werk!

Profiel 7

Beëdigd vertaler/tolk Slowakije - voltijdsbaan

Lucia Matejková

Mijn achtergrond

Ik ben gevestigd in Bojnice, het is een kleine stad in Midden-Slowakije. Mijn werktalen zijn Slowaaks en Nederlands. Nog tijdens mijn studie wilde ik wat werkervaring opdoen en ik vertaalde kleine opdrachten voor vertaalbureaus van commerciële aard. Nadat ik afstudeerde, bleef ik dit doen. Eigenlijk heb ik van elke werkgelegenheid gebruik gemaakt om ervaring te krijgen. Ik zag dat er een vraag was naar beëdigde vertalingen. Later begon ik me op dit gebied te specialiseren. Na het behalen van een diploma heb je in Slowakije onder andere ten minste vijf jaar werkervaring nodig op het gebied om te worden geregistreerd als beëdigde tolk en/ of vertaler. Ik ben werkzaam als fulltime beëdigde vertaalster en tolk en ik doe dit werk als zelfstandige. Beëdigde vertalingen en tolkopdrachten doe ik acht jaar, maar commercieel doe ik het al langer, meer dan 15 jaar.

Mijn kwalificatie

Ik heb de opleiding tolken en vertalen Nederlandse taal en cultuur en Duitse taal en cultuur aan de Comenius Universiteit te Bratislava gevolgd en aan de Comenius Universiteit ben ik ook op vertaalwetenschap gepromoveerd. Het belangrijkste en ook onontbeerlijke examen voor mijn huidige baan als beëdigde tolk en vertaler is een vak-examen georganiseerd door het Ministerie van Justitie van de Slowaakse Republiek. Alleen kandidaten die voor dit examen slagen, worden als beëdigde tolken en vertalers

geregistreerd in de lijst van deskundigen, tolken en vertalers bijgehouden door het Ministerie van Justitie van de Slowaakse Republiek.

Mijn klanten

Mijn klanten zijn meestal overheidsinstellingen. Ik werk voornamelijk voor rechtbanken, gerechtshoven, parketten en politie. In zo'n 10 % zijn dat vertaalagentschappen of privéklanten. Ik heb een website. Verder staan mijn contactgegevens op de lijst van beëdigde vertalers en tolken van het Ministerie van Justitie. De opdrachtgevers vinden me dus via deze lijst of via internet.

Competentieprofiel

Het is een complex beroep. Natuurlijk zijn taalvaardigheden van essentieel belang, zowel in de brontaal, als ook in de doeltaal, met inbegrip van vakterminologie. Maar het is niet alles. Culturele vaardigheid is belangrijk, omdat een tolk/vertaler als een bemiddelaar tussen twee (of meerdere) culturen optreedt, verder is kennis van geschiedenis, land en volk en van actuele situatie en ontwikkeling in beide landen heel belangrijk. De laatste jaren is de technologische competentie en het werk met vertaaltools erg belangrijk geworden. Met name bij het tolken weet je nooit wat je tegenkomt. Natuurlijk zijn vertaalcompetenties en tolkcompetenties van belang, kennis van vertaal- en tolktechnieken en -tools. Communicatievaardigheid is verder heel belangrijk, timemanagement, goede discipline en ook omgaan met stressvolle situaties.

En welke rol speelt de taaltechnologie in mijn baan? Hoe verder weg, hoe groter de rol. Toen ik mijn studie begon, was er geen sprake van taaltechnologie, CAT-tools, machinevertalingen of kunstmatige intelligentie. Technologie gaat snel vooruit. Wie zou denken dat we tegenwoordig zoveel instrumenten ter beschikking zullen hebben? Het ontwikkelt zich en op dit moment zie ik het, zoals ik al heb geantwoord, als een goede hulp bij het uitvoeren van de activiteit. Maar mijn motto bij het omgaan met technologie in het algemeen is: Goede dienaar, maar een slechte meester.

Ik persoonlijk en op dit moment voel me niet door AI bedreigd wat beëdigde vertalingen betreft, maar voor de volgende generatie tolken en vertalers in het algemeen en in de toekomst zie ik het wel als een bedreiging. Het is belangrijk om de ontwikkeling van de technologie aandachtig te volgen en het eigen beroepsprofiel aan te passen aan de eisen van de markt.

Toekomstperspectieven

Het is een gevarieerd beroep, helemaal niet saai. Een vertaler komt altijd iets nieuws tegen, nieuwe uitdagingen en leert levenslang. Voor het tolken geldt hetzelfde, je ontmoet interessante mensen en komt vaak op plaatsen waar je anders niet zou komen. De genoemde variatie, soms onvoorspelbaarheid, werken onder tijddruk zijn tegelijkertijd ook de grootste uitdagingen.

Net als andere beroepen is het beroep van tolk en vertaler aanzienlijk beïnvloed door de ontwikkeling van technologie. In de afgelopen jaren hebben computerondersteunde vertalingen en machinevertalingen terrein gewonnen, zodat post-editing, werken met

technologie, met onlinebronnen en machinevertalingen een zeer belangrijke competentie is van vertalers. Een vertaler kan in de toekomst niet meer zonder. Het is moeilijk te voorspellen of en wanneer de machine de menselijke kracht op dit gebied volledig zal inhalen, maar voorlopig is het, als er verstandig mee wordt omgegaan, een goede hulp bij deze activiteit en helpt het de kwaliteit van de vertaling te verhogen.

Netwerken

Ik ben lid van de Slowaakse Associatie van tolken en vertalers. Het is een algemene organisatie voor tolken en vertalers, dus niet maar voor beëdigde. Als ik kans heb om collega's te ontmoeten, doe ik het graag, omdat het werk van een vertaler soms heel "asociaal" is, van een tolk heel individualistisch. Het is heel goed om een kans te hebben met collega's te overleggen, over uitdagingen te discussiëren, terminologie en nieuwe ontwikkelingen bijv. in de wetgeving te bespreken. Altijd leuk om met mensen in contact te zijn die hetzelfde doen als ik, die dezelfde vreugden en zorgen hebben, des te meer, dat er niet veel collega's met mijn taalcombinatie zijn. Ook dankzij mijn vroegere activiteit aan de universiteit ken ik collega's in Slowakije en in de omliggende landen. Ik volg ook enkele Slowaakse vertalersfora op sociale netwerken die voor vertalers en tolken met verschillende taalcombinaties zijn, maar ik ben er niet actief. Ik geef voorkeur aan persoonlijk contact. Vooral in een taalcombinatie van minder verspreide talen zoals Slowaaks en Nederlands, waarvoor geen woordenboeken en vakfora bestaan, zou ik het heel op prijs stellen als er een beroepsnetwerk zou ontstaan.

Aan de toekomstige collega's

Veel geduld, ijver, niet ontmoedigd raken en genieten van je werk.

7. Conclusie

Wat hebben we geleerd...

Het onderzoek naar de vertaalmarkt en de profielen van professionele vertalers in Tsjechië en Slowakije heeft veel interessante resultaten opgeleverd. Het beeld van de vertaal- en tolkmarkt is te complex om het in enkele zinnen samen te vatten. We hebben aangetoond welke opleidingen de momenteel actieve vertalers hebben gevolgd, voor wie ze tolken en vertalen, hoeveel ze verdienen met hun werk, welke rol taaltechnologie speelt in hun werk, en op welke manier ze hun diensten promoten. Ook hebben we onderzocht hoe ze de toekomstperspectieven van het beroep zien.

Het is gebleken dat sommige vertalers hun vertaal- en tolkdiensten combineren met andere activiteiten, zoals bijvoorbeeld lesgeven aan de universiteit, literair vertalen, of werken voor een overheidsinstelling. Aan de andere kant zijn er ook vertalers en tolken actief die uitsluitend hun brood verdienen met vertalen en tolken, zelfs vertalers en tolken die uitsluitend van en naar het Nederlands vertalen en tolken. Deze professionals specialiseren zich vaak in beëdigde vertalingen voor overheidsinstellingen zoals de politie, rechtbanken en het Openbaar Ministerie. Ze bieden hun diensten aan particuliere klanten en vertaalbureaus aan.

Wat deze vertalers denken over hun beroep vatten we samen door een keuze aan citaten uit hun interviews, die naar onze mening de essentie samenvatten van hun visie op de ontwikkeling van het vak vertalen en tolken met de Nederlandse taal. Uitgaande van het onderzoek en de interviews zien wij de uitdagingen op deze terreinen:

Competencies

“De nieuwe generatie vertalers en tolken Nederlands zou ik willen meegeven dat het een leuk beroep is, maar dat ze vooral zelf moeten leren vertalen en niet alleen steun zoeken bij vertaalmachines.”

“De grootste uitdaging van dit beroep is de timemanagement als men naast een volle baan vertaalt.”

“Culturele vaardigheid is belangrijk, omdat een tolk/vertaler als een bemiddelaar tussen twee (of meerdere) culturen optreedt, verder is kennis van geschiedenis, land en volk en van actuele situatie en ontwikkeling in beide landen heel belangrijk.”

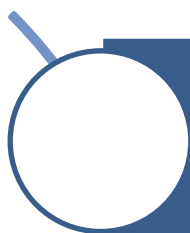
AI

-
- "Vroeger was ik een fan van taaltechnologie, maar ik heb bij mezelf gemerkt, dat ik dan niet meer zo nadenk en dat ik het eigenlijk ook minder leuk vind, en als een soort robot werk."
- "Het is belangrijk om de ontwikkeling van de technologie aandachtig te volgen en het eigen beroepsprofiel aan te passen aan de eisen van de markt."
- "De nieuwe generatie vertalers en tolken Nederlands zou ik willen meegeven dat het een leuk beroep is, maar dat ze vooral zelf moeten leren vertalen en niet alleen steun zoeken bij vertaalmachines."
- "De AI vertaalt heel mooi, maar af en toe wordt ineens de moordenaar vermoord en niet het slachtoffer. Het is dus altijd alleen een hulpmiddel. Meer niet."

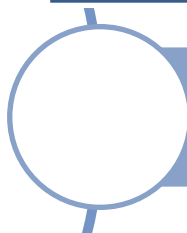
Motiveren van de nachwuchs

-
- "Het is een gevarieerd beroep, helemaal niet saai. Een vertaler komt altijd iets nieuws tegen, nieuwe uitdagingen en leert levenslang."
- "Het leukste aan mijn beroep vind ik het kunnen bijdragen aan de rechtsstaat, het mogelijk maken van communicatie, het ontdekken van betekenis en deze voor anderen toegankelijk te maken, de politie van verschillende landen te kunnen ondersteunen. Als ik opnieuw zou mogen kiezen, of ik weer hetzelfde beroep zou kiezen? 100% ja."
- "Ik heb bij de politie, voor de Nederlandse koningin of de ministerpresident in de 2de kamer getolkt, maar ook in stadhuizen en bij allerlei bijeenkomsten. Het is altijd leuk. Het is ook vreselijk spannend, je bent op van de zenuwen vaak, maar het is hartstikke leuk."

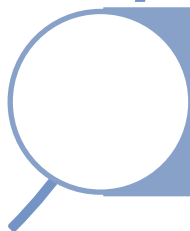
Netwerken

„Het beroep is ondergewaardeerd, omdat tolken en vooral vertalers te individualistisch, te geïsoleerd bezig zijn en onvoldoende solidariteit en lef hebben om actie te voeren, maar ook omdat ze veel te bang zijn voor onderlinge concurrentie, in plaats van samen te strijden voor een betere betaling en andere rechten.”

“Beroepsorganisaties en een actieve rol van de leden zijn absoluut noodzakelijk.”

“En ja, ik vind het zinvol om zichtbaar te zijn via een beroepsorganisatie. Het helpt ook om daarheen te gaan waar jouw klanten elkaar ontmoeten, waar zij met elkaar discussiëren zoals op conferenties of cursussen voor advocaten of de politie. Daar kom je in gesprek met potentiële klanten die het ook waarderen dat je interesse hebt in hun vak.”

Uit het onderzoek is gebleken dat veel nu actieve vertalers en tolken het heel belangrijk vinden om binnen een netwerk van collega's antwoorden te zoeken op de eerder genoemde uitdagingen. Als je dus geïnteresseerd bent in het werk van een vertaler, samenwerkt met het Nederlands als werktal, en op de hoogte wilt blijven van de nieuwste ontwikkelingen op de vertaalmarkt, de mogelijkheden van professionalisering en levenslang leren in relevante domeinen, en als je contact wilt leggen met collega's wereldwijd, word dan lid van het netwerk van vertalers en tolken NEM. Meer informatie over het lidmaatschap vind je vanaf begin 2024 op de nieuw ontstane website van het netwerk: www.nvvtnem.eu.

Bijlage 1

Vragenlijst veldonderzoek

1. Geslacht

Man

Vrouw

Andere:

2. Wat is uw hoogste opleidingsniveau en bij welke instelling?

3. In welk vakgebied bent u afgestudeerd?

- Vertalen en tolken
- Taalonderwijs
- Technische opleidingen
- Natuurwetenschappen
- Andere geesteswetenschappen
- Andere:

4. Heeft u een opleiding als tolk of vertaler?

- Ja
- Nee

5. Als u de vorige vraag met ja heeft beantwoord, welke vertaalopleiding heeft u gevolgd? (Workshops, cursussen, universitaire studies, postdoctorale studies, enz.)

6. Als u zich niet meer met vertalen en tolken in combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands bezighoudt, geef dan aan waarom u bent gestopt en hoeveel jaar u actief bent geweest?

7. Op welke gebieden zou u graag een betere opleiding en training zien voor uw praktijk? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Vertaaltheorie
- Tolktheorie
- Vakvertalen
- Boekvertaling
- Audiovisuele vertaling
- CAT-tools

-
- Post-editen van automatische vertaling
 - Simultaan tolken
 - Consecutief tolken
 - Soft skills (marktcompetentie, activiteitenbeheer, promotie)
 - Andere:

8. Ik hou me bezig met: (meerkeuze)

- literaire vertaling
- vakvertaling
- audiovisuele vertaling
- post-editen van automatische vertalingen
- tolken
- beëdigd tolken
- beëdigd vertalen
- sociaal tolken
- sociaal vertalen
- Andere:

9. In welke domeinen vertaalt u de grootste omvang teksten?

- Medisch/zorg
- Farmaceutische industrie
- Verzekeringen
- Economisch
- Technisch
- Vervoer
- Technische documentatie van voertuigen
- Persoonlijke documenten
- Arbeidsrecht
- Strafrecht
- Handelsrecht
- Burgerlijk recht
- Douane
- Marketing
- Andere:

10. Heeft u een examen/test moeten afleggen om het vertalen en tolken in een bepaalde specialisatie/voor een bepaalde opdrachtgever of instelling te mogen uitoefenen? (meerkeuze)

- Taalexamen
- Examen over de wetgeving inzake de activiteit van beëdigd vertalen
- Theoretisch - translatologisch

-
- Vertaalvaardigheden
 - Tolkvaardigheden
 - Werken met CAT-tools
 - geen
 - Andere:

11. Wie heeft het examen/de toets opgemaakt en geëvalueerd?

12. Hoeveel jaar vertaalervaring heeft u?

13. Hoeveel jaar tolkervaring heeft u?

14. In welk land bent u gevestigd?

- Tsjechië
- Slowakije
- Nederland
- België
- Andere:

15. Geef aan in welke regio/stad u gevestigd bent:

16. Ik ben:

- uitsluitend vertaler
- voornamelijk vertaler, maar af en toe tolk ik
- zowel vertaler als tolk
- voornamelijk tolk, maar af en toe vertaal ik
- uitsluitend tolk
- Andere:

17. In welke talencombinatie vertaalt u? (meerkeuze)

- Nederlands naar Tsjechisch
- Nederlands naar Slowaaks
- Tsjechisch naar Nederlands
- Slowaaks naar Nederlands
- Andere:

18. In welke talencombinatie tolkt u? (meerkeuze)

- Nederlands naar Tsjechisch
- Nederlands naar Slowaaks
- Tsjechisch naar Nederlands
- Slowaaks naar Nederlands
- Andere:

19. In welke andere werktalen vertaalt en/of tolkt u?

20. Welk percentage van uw totaal inkomen bestaat ongeveer uit inkomsten van onderstaande activiteiten (in combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands)?

0 - 25 % 25 - 50 % 50 - 75 % 75 - 100%

Literair vertalen

Vakvertalen

Tolken

Audiovisuele vertaling

Literair vertalen

Vakvertalen

Tolken

Audiovisuele vertaling

21. Ongeveer welk deel van uw totaal inkomen bestaat uit inkomsten van vertalen en tolken in de combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands?

- 0 - 25 %
- 25 - 50 %
- 50 - 75 %
- 75 - 100%
- Andere:

22. Ik gebruik CAT-tools:

- bij elke vertaling
- bij de meeste vertalingen
- bij sommige vertalingen
- Ik vertaal zonder CAT-tools
- Ik vertaal niet

23. Ik gebruik meestal: (meerkeuze)

Eigen licentie ter beschikking gesteld door opdrachtgever

Trados

memoQ

Wordfast

Memsources/Phrase

Logos Meme

OmegaT

Déjà Vu

Ik gebruik geen CAT-programma's

Andere

24. Als u geen CAT-tools gebruikt, geef dan de reden aan.

25. Hoe berekent u het vaakst het tarief voor vertaalopdrachten? (meerkeuze)

- Per bronwoord
- Per doelwoord
- Per standaard pagina van de brontekst
- Per standaard pagina van de doelttekst
- Auteurspagina (autorský hárok)
- Per project
- Per bronregel
- Per doelregel
- Per minuut (audiovisuele vertaling)
- Ik vertaal niet
- Ik doe geen vertalingen voor geld
- Andere:

26. Werkt u overwegend voor

- Directe klanten - natuurlijke personen
- Directe klanten - rechtspersonen
- Vertaalbureaus
- Overheidsinstellingen

27. Kunt u alstublieft vijf vertaalbureaus aanduiden die u het grootste omvang werk leveren?

28. Hoe berekent u het vaakst het minimale tarief voor het tolken?

- Per uur
- 3 uur
- Halve dag
- Hele dag
- Ik tolk niet
- Andere:

29. Hoe gaat u om met concurrentiedruk? (meerkeuze)

- Indien nodig verlaag ik de prijzen.
- Ik verlaag mijn prijzen niet, als mij geen passend bedrag wordt geboden, neem ik de opdracht niet aan.
- Ik zoek naar nieuwe klanten en probeer te concurreren op kwaliteit.
- Ik investeer in reclame en promotie.
- Ik ben actief op sociale netwerken, neem deel aan online discussies, enz.
- Ik hou me niet bezig met concurrentiedruk, er zijn er maar weinig in ons vakgebied.

-
- Concurrentiedruk interesseert me niet, ik vertaal/tolk omdat ik er plezier in heb.
 - Andere:

30. Welk bedrag in euro per standaard pagina brengt u meestal in rekening bij het vertalen? (1 standaard pagina = 300 woorden)

Minder dan 16 / 16-20 / 21-25 / 26-30 / 31-35 / 36-40 / 41-45 / 46-50 / Meer dan 50

Beëdigde vertaling voor een overheidsinstantie

Beëdigde vertaling voor natuurlijke/rechtspersoon

Niet-beëdigde vertaling

Boekvertaling

Beëdigde vertaling voor een overheidsinstantie

Beëdigde vertaling voor natuurlijke/rechtspersoon

Niet-beëdigde vertaling

Boekvertaling

31. Welk bedrag in euro brengt u meestal per uur in rekening voor het tolken? (indien u een tarief voor een halve dag/hele dag hanteert, geef dan de omrekening per uur aan)

10-20 / 21-30 / 31-40 / 41-50 / 51-60 / 61-100 / 101-150 / 151-200 / meer dan 200

Beëdigd tolken voor een overheidsinstantie

Beëdigd tolken voor een natuurlijke/rechtspersoon

Sociaal tolken

Commercieel tolken

Tolken voor Europese instellingen

Beëdigd tolken voor een overheidsinstantie

Beëdigd tolken voor een natuurlijke/rechtspersoon

Sociaal tolken

Commercieel tolken

Tolken voor Europese instellingen

32. Hoeveel euro rekent u per minuut voor audiovisuele vertalingen?

33. Hoeveel standaard pagina's tekst vertaalt u ongeveer per jaar in de combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands (exclusief literair vertalen)?

34. Hoeveel standaard pagina's (300 woorden) literaire tekst (voor uitgevers) vertaalt u gemiddeld per jaar in de combinatie Tsjechisch/Slowaaks-Nederlands?

35. Hoeveel volle werkdagen (8 uur) vertaalt u gemiddeld per jaar?

36. Hoeveel minuten audiovisuele inhoud vertaalt u gemiddeld per jaar?

37. Heeft u nog andere opmerkingen of commentaren (bijvoorbeeld over de positie van vertalers/tolken in de maatschappij, de toekomst van dit beroep, aanvullingen op het formulier)?

38. Bent u geïnteresseerd om lid te worden van het Netwerk vakvertalen en tolken NEM (NVVT NEM), dat tot doel heeft een beroepsprofiel en onderwijsnormen te ontwikkelen, evenementen voor voortdurende en levenslange opleiding te organiseren, persoonlijke ontmoetingen voor vertalers te organiseren, enz.?

- Ja
- Nee

39. Zo ja, heeft u belangstelling voor een persoonlijk profiel op de website van de vereniging waarmee u uw activiteiten kunt promoten?

- Ja
- Nee

40. Aan welke vorm van bijscholing geeft u voorkeur?

- Kortere thematische webinar (1-3 uur)
- Kortere regionale opleiding met fysieke deelname (nascholing)
- Meerdere dagen thematische onlinetraining
- Meerdere dagen thematische training met fysieke deelname (zomerschool, nascholing)
- Conferentie (lezingen over onderzoek en theorie, paneldiscussies en thematische workshops) online
- Conferentie (lezingen over onderzoek en theorie, paneldiscussies en thematische workshops) fysiek
- Thematische Nederlandstalige sessie op de Internationale Translatologische Conferentie (met de mogelijkheid om deel te nemen aan de volledige conferentie)
- Tutoring (begeleiding en ondersteuning door meer ervaren collega)
- Forum voor overleg met collega's
- Stage
- Andere:

41. We zouden het op prijs stellen als u bereid bent om uw e-mail op te geven zodat we met u persoonlijk contact kunnen opnemen in verband met de deelname aan het nieuw opgerichte Netwerk Vakvertalen en Tolken NEM, informatie over nascholingen en verder onderzoek.

Bijlage 2

Vragenlijst interviews met vertalers

Mijn achtergrond

1. Waar bent u gevestigd?
2. Wat zijn uw werktalen?
3. Hoe begon u met het Nederlands te werken?
4. Hoe zou u uw beroep omschrijven?
5. Hoe lang houdt u zich ermee bezig?

Mijn kwalificatie

6. Welke opleiding(en) heeft u voor de uitvoering van dit beroep gevolgd? Heeft u een opleiding Nederlands gevolgd?
7. Welke nascholingen, examens, certificaten heeft u behaald?

Mijn klanten

1. Waar komen uw klanten vandaan?
2. Hoe promoot u uw werk? Hoe zoekt u naar klanten? Hoe vergroot u uw zichtbaarheid? Vindt u het zinvol om zich zichtbaar te maken via een beroepsorganisatie?

Competentieprofiel

3. Welke competenties en kennis vindt u belangrijk voor de uitvoering van dit beroep?
4. Welke rol speelt taaltechnologie in uw beroep?
5. Voelt u zich bedreigd door AI?

Toekomstperspectieven

6. Hoe ziet u de toekomstperspectieven van dit beroep?
7. Wat vindt u het leukste aan uw beroep?
8. Wat zijn de grootste uitdagingen van uw beroep?
9. Als u opnieuw zou mogen kiezen, zou u weer hetzelfde beroep kiezen?

Netwerken

10. Bent u lid van een beroepsorganisatie? Waarom wel, waarom niet? Bent u in contact met collega's? Kent u collega's in uw land en de omliggende landen? Bent u lid van vertalersfora online? Van welke? Wat is de toegevoegde waarde ervan?
11. Zou u graag meer in contact willen zijn met collega's?

Aan de toekomstige collega's

12. Wat zou u de nieuwe generatie vertalers en tolken Nederlands wensen voor de toekomst?

